

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Lukáš Makula
Suezská krize 1956 a Heidelberská typologie konfliktu
Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Lach, M.A., Ph.D.

Olomouc

2023

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedených zdrojů.

V Olomouci dne

Podpis:

Poděkování: Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce prof. PhDr. Jiřímu Lachovi, M.A., Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a poskytování cenných rad. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině, za podporu, kterou mi v průběhu mého studia a psaní bakalářské práce poskytovala.

Obsah

Úvod	1
Heidelberská typologie konfliktu	4
Termíny v HIIK.....	4
Aktéři konfliktu	4
Konfliktní opatření	5
Předměty konfliktu	5
Definice úrovní intenzity konfliktů	6
Prostředky – zbraně	6
Prostředky – personál	7
Následky – oběti.....	7
Následky – uprchlíci.....	8
Následky – Indikátor destrukce	8
Celkové vyhodnocení indikátorů – určení intenzity konfliktu	9
Historický kontext Suezské krize 1956	11
Politická situace před začátkem Suezské krize 1956.....	11
Vzestup Gamála Násira k moci	11
Československý obchod se zbraněmi	11
Důvody účasti Izraele na tripartitní agresi.....	12
Důvody Velké Británie a Francie k tripartitní agresi	12
Asuánská přehrada.....	13
Financování Asuánské přehrady – americká vnitropolitická situace	14
Znárodnění Suezského průplavu	14
Cesta k válce.....	15
Ukončení hostilit	16
Elementy konfliktu dle Heidelberské typologie konfliktu	18
Indikátor zbraně – případ Suezské krize 1956	19
Egypt.....	19
Velká Británie.....	20
Francie	20
Izrael	21
Vyhodnocení indikátoru zbraně.....	22
Indikátor personál – případ Suezské krize 1956	23
Vyhodnocení indikátoru personál.....	23
Indikátor oběti	24

Vyhodnocení indikátoru oběti	25
Indikátor uprchlíci	26
Vyhodnocení indikátoru uprchlíci	27
Indikátor destrukce	28
Vyhodnocení indikátoru destrukce - podkategorie.....	29
Celkové vyhodnocení indikátoru destrukce	30
Vyhodnocení konsolidovaného indikátoru konfliktní prostředky	31
Vyhodnocení konsolidovaného indikátoru ohrožení existence.....	31
Vyhodnocení konsolidovaného indikátoru následky konfliktu.....	32
Kalkulace konsolidovaných indikátorů a následné stanovení úrovně intenzity konfliktu	33
Kritika jednotlivých indikátorů Heidelberské typologie jako celku v kontextu Suezské krize 1956	34
Závěr	37
Abstrakt.....	41
Abstract	42
Seznam pramenů a literatury	43

Úvod

V roce 1956 nechal prezident Gamál Násir znárodnit Suezský průplav, který propojuje Středozemní a Rudé moře a je významnou dopravní tepnou pro světový obchod a dodávky ropy. V reakci na znárodnění průplavu došlo ke koluzi Francie, Velké Británie a Izraele a následné tripartitní agresi, která měla za cíl obsadit Suezský kanál, sesadit prezidenta Gamála Násira, otevřít Tiránské úžiny a umístit Suezský průplav zpět pod kontrolu Francie a Velké Británie. Invaze byla vojenským úspěchem koalice Francie, Velké Británie a Izraele, ale skončila politickým vítězstvím Egypta. Spojenci (VB, IZ, FR) se museli z Egypta stáhnout po výrazném politickém a ekonomickém tlaku OSN a studenoválečných mocností – USA a Sovětského svazu. Následky vojenské operace zanechaly Suezský kanál nepoužitelný až do dubna 1957. Konec Suezské krize také značí úpadek Velké Británie jako světové mocnosti a potvrzuje fakt, že USA a SSSR budou hlavní mocnosti, které budou až do roku 1991 určovat chod světových dějin.

Hlavním cílem této bakalářské práce je určení stupně intenzity konfliktu Suezské krize 1956 s využitím Heidelberské typologie konfliktu. Tato práce je rozdělena do tří částí. První část se věnuje přípravě metodologického rámce pro aplikaci Heidelberské typologie konfliktu a zaměřuje se na jednotlivé indikátory a způsob jejich vyhodnocování. V této části autor komplexně popisuje jednotlivé prahy pro následné vyhodnocování, tak jak jsou definovány Heidelberskou typologií. Dále zde autor pracuje se základními termíny, jako jsou jednotlivé stupně intenzity konfliktu, konfliktní prostředky a konfliktní následky. V poslední části této kapitoly autor se krátce zabývá vyhodnocováním Heidelberské typologie a tvorbou konsolidovaných indikátorů. Ve druhé části je umístěn historický kontext Suezské krize 1956 shrnující hlavní důvody, které vedly jednotlivé účastníky k rozpoutání Suezské krize a jejímu následnému ukončení. Autor se zde také krátce věnuje vzestupu Gamála Násira k moci a americké vnitropolitické situaci v kontextu financování stavby Asuánské přehradě. Tato část zároveň obsahuje informace o Asuánské přehradě a analýzu důvodů, které vedly ke znárodnění Suezského průplavu. Třetí část se následně zabývá praktickou aplikací Heidelberské typologie na případ Suezské krize 1956 a obsahuje analýzu informací, které jsou vyžadovány k vyhodnocení jednotlivých indikátorů konfliktu tak, jak jsou definované Heidelberskou typologií. Poslední část této kapitoly také obsahuje kritiku jednotlivých indikátorů konfliktu v kontextu Suezské krize 1956. Autor se zde snaží identifikovat nedostatky, kterými využívána

typologie trpí a pokouší se navrhnout řešení, které by mohlo přispět k vylepšení Heidelberské typologie konfliktu.

Pro účely určení stupně intenzity konfliktu si autor práce stanovil následující výzkumnou otázku: *Jakým typem konfliktu dle Heidelberské typologie konfliktu Suezská krize 1956 byla a jaké intenzity dosáhla?* Hypotéza, kterou si autor v návaznosti na tuto výzkumnou otázku stanovil je: H1: *Suezská krize 1956 byla limitovaná válka 4. stupně intenzity.* K zodpovězení této výzkumné otázky a hypotézy autor čerpá informace z následujících zdrojů.

Ke stanovení metodického rámce Heidelberské typologie v první kapitole autor využívá zejména informace z webových stránek Heidelberského institutu pro výzkum konfliktů, jelikož poskytují nejaktuálnější verzi Heidelberské typologie. Autor v práci také využívá informace z *Conflict barometer* což jsou reporty vydávané výše zmíněným institutem. Tyto reporty obsahují podrobný popis metodologie a zároveň praktická data, která autorovi umožňují hlubší pochopení metodologie a jejich nedostatků. V práci jsou zároveň využity odborné práce autorů, kteří se zabývají jednotlivými konfliktními typologiemi. Mezi stěžejní díla v této oblasti patří disertační práce Thomase Wencknera, která se věnuje mnoha konceptům určování intenzity konfliktu a část této disertace se věnuje i Heidelberské typologii. Další stěžejní autoři, z jejichž závěrů autor čerpá, jsou například Christopher Trinn a jeho práce *Introducing the Heidelberg Approach to Conflict Research*, kterou napsal s Thomasem Wencknerem. Dále Kristine Eck a její *A Beginner's Guide to Conflict Data: Finding and Using the Right Dataset* nebo Nicolas Shallcross a jeho práce *A Logistic Regression and Markov Chain Model for the Prediction of Nation-state Violent Conflicts and Transitions*. Všichni tito autoři se zabývají různými typologiemi včetně Heidelberské typologie a například u Nicolase Shallcrosse jde i o snahu konflikty předvídat. Mimo praktické využití této typologie v *Conflict barometer* byla využita například i v práci Mileri Bahadir Ileriho, který publikoval práci určující intenzitu konfliktu případu Rwandské genocidy.

Při zpracovávání druhé a třetí kapitoly, tj. historického kontextu a praktické aplikace Heidelberské typologie se práce opírá zejména o historické analýzy Suezské krize politology a historiky, jako je Moshe Shemesh a Selwyn Troen, kteří jsou autory *The Suez-Sinai Crisis: A Retrospective and Reappraisal*, Charles D. Smith a jeho *Palestine and the Arab-Israeli Conflict: A History with Documents* nebo *Essential Histories: The Suez Crisis 1956* od Dereka Varbla. Právě práce Dereka Varbla, Charlese Smitha a Moshe Shemeshe obsahovaly podrobné informace k Suezské krizi a jejímu kontextu, politickému pozadí i vyhodnocování jednotlivých

indikátorů. Tyto práce měly vysokou vypovídající hodnotu, protože se Suezské krizi věnovaly podobnou optikou, jaká je využívána Heidelberskou typologií konfliktu. K analýze ekonomické podstaty Suezské krize autor vycházel ze závěrů Adama Kluga a Gregora Smitha a jejich práce *Suez and Sterling 1956*. Práce *Suez and Sterling 1956* je ekonometrická studie mapující manipulaci s librou a důsledky, které Suezská krize 1956 měla na libru. Práce je dále velmi přínosná, protože podrobuje kritice tvrzení Diane Kunzové v její práci *The Economic Diplomacy of the Suez Crisis*, která v kombinaci s předchozí prací vytváří dobrý základ k pochopení toho, jak Suez ovlivnil ekonomiku a jak ekonomické tlaky přispěly k ukončení Suezské krize 1956.

Autor v práci taktéž omezeně využil memoáry Anthony Edena a Anthony Nuttinga, které se ovšem v určitých aspektech jeví jako historicky nepřesné a bylo tak možné použít jen informace, které šly ověřit i z dalších zdrojů.

Při provádění analýzy a sestavování historického kontextu s následným vyhodnocováním indikátorů si autor povšiml, že někteří autoři mají tendenci být málo kritičtí k některým stranám konfliktu, toto bylo způsobeno zejména národností autorů a objevovalo se v pracích, které byly napsány krátce po ukončení Suezské krize 1956 nebo u memoárů Anthony Edena a Anthony Nuttinga. Z tohoto důvodu autor každou práci a tvrzení v nich posuzoval oproti ostatním, aby byla v této práci použita co nejpřesnější data bez zkreslení. Vyhodnocování jednotlivých indikátorů pak probíhalo za použití akademických prací, které se věnovaly jednotlivým aspektům Suezské krize. To bylo zvoleno zejména z důvodu, že existuje jen velmi málo prací, které by obsahovaly podrobné informace, které by se daly použít k vyhodnocování jednotlivých indikátorů.

Z metodologického hlediska se jedná o jednopřípadovou studii s využitím deksriptivní analýzy, aplikující Heidelberskou typologii konfliktů na případ Suezské krize 1956. Tato typologie využívá kombinaci kvantitativních a kvalitativních indikátorů. Autor práci zakončuje závěrem, ve kterém shrnuje poznatky získané aplikací Heidelberské typologie na případ Suezské krize 1956.

Heidelberská typologie konfliktu

Výzkum konfliktů v Heidelberském institutu pro výzkum konfliktů zahrnuje práci dvou organizací, a to Heidelberg Institute for International Conflict Research (HIIK), který byl založen v roce 1991 a Conflict Information System group (CONIS group) založeným v roce 2005. (HIIK, 2022)

V historii výzkumu války je důležité zmínit následující milníky v přístupech k operacionalizaci a konceptualizaci konfliktů. K nejvýraznějším dílům své doby patří výzkum Quincyho Wrighta *A study of War* z roku 1942, obsahující přes 500 stran systematických informací k historii válek. Jako další musíme uvést kvantitativní metodu analýzy konfliktů dle počtu obětí, tohoto ukazatele využívá zejména Correlates of War Project (COW), jehož základ můžeme vidět v polovině 60. let a Uppsala Conflict Data Program (UCDP) od 80. let. Jako jedny z posledních organizací, které vznikly v 80. letech musíme uvést Working Group for Research on the Causes of War (AKUF) a Conflict Simulation Model (KOSIMO) v Heidelbergu, který je považován za předchůdce CONIS group. Tyto dvě organizace vytvořily přístup, který je konzistentní v kvantitativním přístupu k analýze konfliktů a z tohoto přístupu vznikla také HIIK, která je v této práci aplikována. (Eck, 2005, s. 5–6)

Termíny v HIIK

V následující části jsou vysvětleny termíny využívané v Heidelberské typologii konfliktu. Jedná se o termíny: politický konflikt (political conflict), aktéři konfliktu (conflict actors), konfliktní opatření (conflict measures), předmět konfliktu (conflict item) a typy konfliktu (conflict types).

Podle definice HIIK je politický konflikt definován jako neslučitelnost záměrů mezi jednotlivci nebo společnostmi. Tato neslučitelnost se objevuje v podobě vzájemně souvisejících akcí a komunikací, směřující k určitým pozicím k problému relevantnímu pro společnost a ohrožující funkci státu nebo mezinárodního řádu nebo mající možnost ohrozit stát nebo mezinárodní řád. (Conflict Barometer, 2021, s. 7)

Aktéři konfliktu

Aktéři konfliktu jsou podle HIIK jednotlivci nebo společnosti, která se soustředí na předmět konfliktu, který je uznán druhou stranou konfliktu, a tudíž je považován za relevantní. Akce aktérů konfliktu musí vyvolat reakci a druhá strana musí na tuto akci reagovat, aby byla naplněna tato definice. Kolektivními aktéry mohou být například státy,

mezinárodní organizace, nebo nestátní aktéři. Dále mohou být aktéry konfliktu například koalice, pokud jsou jejich preference v konfliktu sdílené s jednou konfliktní stranou a rozdílné se stranou nebo koalicí na druhé straně konfliktu. Do konfliktu se též mohou zapojit strany podporující, které podporují jednotlivé strany konfliktu, ale nezapojují se přímo. V konfliktu může zasáhnout i takzvaná intervenční strana, která chce ukončit konflikt, ale nepodporuje ani jednu ze stran konfliktu. (Conflict Barometer, 2021 s. 8)

Konfliktní opatření

Konfliktní opatření jsou akce a komunikace mezi jednotlivými aktéry konfliktu v kontextu politického konfliktu. Konfliktní opatření jsou základem pro konflikt a určují jeho intenzitu, pokud k nim dochází mimo zavedené regulační postupy a hrozí, že budou ohrožovat, nebo ohrožují funkce státu, anebo světového řádu. Zavedené regulační postupy definujeme jako postupy, se kterými souhlasí obě strany konfliktu a může se jednat například o různá fóra, volby, nebo jiné formy vyjednávání s výjimkou násilí a jeho forem. (Conflict Barometer, 2021 s. 8)

Předměty konfliktu

Předměty konfliktu definujeme materiální, nebo nemateriální statky, o které strany konfliktu vedou konflikt prostřednictvím konfliktních opatření. Předměty konfliktu se často stávají důležité pro celou populaci a nabývají tak sociální relevantnost. Heidelberská typologie zahrnuje následující předměty konfliktu. Systém nebo ideologie používáme v případě, že se aktéři konfliktu pokoušejí o změnu ideologické, náboženské, soudní, nebo socioekonomické složky politického systému, nebo o změnu politického režimu jako takového. (Shallcross, 2016 s. 28–29) Národní moc označuje předmět konfliktu, kdy jde konfliktním stranám o mocenskou kontrolu státu. Autonomií označujeme předmět konfliktu, kdy jde straně konfliktu o rozšíření samosprávy bez snahy o vyhlášení nezávislosti. Održení je stav, kdy jde straně konfliktu o održení území a vytvoření nového státu, nebo připojení ke státu jinému. Dekolonizace je definována jako snaha o nezávislost na státu, který měl danou zemi dosud pod kontrolou. Sub-národní nadvláda je popisována jako snaha o vládní či nevládní kontrolu nad obyvatelstvem a územím. Zdroje/suroviny používáme v případě, že v konfliktu jde o přístup k surovinám nebo zisku z nich. Území používáme, pokud v konfliktu jde o změnu hranic. Mezinárodní mocnost v HIIK využíváme v případě snahy o změnu postavení v mezinárodním společenství. Kategorii ostatní využíváme pro nezařaditelné předměty konfliktu. (Ileri, 2021, s. 11)

Definice úrovně intenzity konfliktů

Heidelberská typologie konfliktu rozlišuje mezi pěti úrovněmi intenzity konfliktů. Jedná se o spor (dispute), nenásilnou krizi (non-violent crisis), násilnou krizi (violent crisis), limitovanou válku (limited war) a válku (war). Heidelberská typologie dále rozlišuje tyto úrovně konfliktu na nenásilné, kam spadá spor a nenásilná krize a násilné kam spadá násilná krize, limitovaná válka a válka. Politický konflikt je klasifikován jako spor (dispute) v případě, že strany konfliktu nevyužívají násilí, ani nevyhrožují použitím násilí. Nicméně, aby se o politický konflikt jednalo, tak aktéři musí ohrožovat funkce státu nebo mezinárodní řád. V případě násilných konfliktů se intenzita určuje na základě pěti indikátorů, které měří prostředky (means) a následky (consequences) konfliktních opatření. (Maitra, 2018 s. 61)

Prostředky jsou operacionalizovány prostřednictvím indikátorů zbraně a personál. Následky jsou operacionalizovány pomocí indikátorů oběti, uprchlíci a množství škod/destrukce. Každý z indikátorů je hodnocen na ternární stupnici¹, čímž je dosaženo, že žádný z indikátorů nemá v závěrečném vyhodnocování intenzity konfliktu převažující hodnotu. Primární časovou jednotkou pro hodnocení je kalendářní měsíc a primární geografickou jednotkou je region. (Trinn & Wencker, 2018, 114–116)

Prostředky – zbraně

Indikátor zbraně se rozděluje do dvou skupin podle typu použitých zbraní na lehké zbraně a těžké zbraně. Mezi lehké zbraně zařazujeme například meče, mačety, baseballové pálky, luky, házecí nože, malé palné zbraně jako jsou například pistole, revolvery, brokovnice, samopaly a útočné pušky. Dále zde zařazujeme použití ručních granátů, protipěchotních min a Molotovových koktejlů. Mezi těžké zbraně zařazujeme osobní protitankové a protiletadlové raketové komplety, velké konvenční bomby, protitankové miny, torpéda a námořní miny. Do této kategorie také patří použití zápalných bomb jako je například munice s napalmem nebo fosforem. Z technických bojových prostředků sem zařazujeme využití tanků, útočných helikoptér, stíhacích letounů, ponorek a využití minometů, protitankových a protiletadlových kanónů. Zařazujeme sem také využití zbraní hromadného ničení – jaderných, chemických a biologických zbraní. Z hlediska využití těžkých zbraní HIIK rozlišuje způsob, jakým jsou

¹ Ternární stupnice - trojková stupnice, v případě HIIK se jedná o bodové ohodnocení 0,1,2 body

použity. Může se jednat o lehké využití těžkých zbraní, nebo extenzivní/hromadné nasazení těžkých zbraní (viz tabulka číslo 1). (HIIK, 2022)

		využití zbraní	
		lehké	těžké
typ zbraně	lehké	0 bodů	
	těžké	1 bod	2 body

Tabulka 1 HIIK 2022 - bodový systém pro indikátor zbraně (grafická úprava: autor)

Prostředky – personál

Množství zapojeného personálu je měřeno indikátorem personál a skládá se v případě státních aktérů nejčastěji z vojáků, policejních složek, popřípadě tajných služeb. Pokud je stranou konfliktu nestátní aktér, tak v jeho případě analyzuje počty zapojených následovníků a žoldáků. Do zapojeného personálu započítáváme také pokojné demonstranty, kteří mohou být zapojení do násilné formy komunikace, tudíž je můžeme považovat za nasazený personál. Indikátor personál vyhodnocujeme následovně: pokud se počet nasazených lidí pohybuje do 50 tak je počet nasazeného personálu považován za nízký (low). Pokud se množství nasazeného personálu pohybuje mezi 50 až 400 tak to považujeme za střední (medium) nasazení a pokud množství nasazeného personálu přesáhne 400 tak jej považujeme za vysoké (high) (viz tabulka číslo 2). Vyhodnocování personálu zapojeného do konfliktu provádíme pro všechny konfliktní opatření a ke konečnému vyhodnocení používáme nejvyšší nalezenou hodnotu. (HIIK, 2022)

Malé nasazení personálů	Střední nasazení personálu	Vysoké nasazená personálu
≤ 50	$> 50 \leq 400$	> 400
0 bodů	1 bod	2 body

Tabulka 2 HIIK 2022 bodový systém pro indikátor personál (grafická úprava: autor)

Následky – oběti

Indikátor oběti se skládá z počtu smrtí následkem násilných konfliktních opatření nebo jejich přímých důsledků. Oběti, které zemřely na nepřímé následky jako je například hladomor se do indikátoru nezapočítávají. V případě, že je počet obětí mezi 0 a 20 tak je počet obětí dle indikátoru malý. Pokud se počet obětí pohybuje mezi 20 až 60 tak se jedná o střední počet obětí a pakliže je počet obětí v konfliktu vyšší než 60 tak se jedná o vysoký počet obětí (viz tabulka číslo 3). (Wencker, 2016 s. 83)

Malý počet obětí	Střední počet obětí	Vysoký počet obětí
≤ 20	> 20 ≤ 60	> 60
0 bodů	1 bod	2 body

Tabulka 3 HIIK 2022 bodový systém pro indikátor oběti (grafická úprava: autor)

Následky – uprchlíci

Indikátor uprchlíci zahrnuje jak klasické uprchlíky prchající ze státu, kde probíhá sledovaný konflikt, tak interně vysídlené osoby. Jako uprchlíka definujeme osobu, která uprchla z území, kde probíhá konflikt z důvodu strachu nebo důsledky vyvolanými konfliktními opatřeními. Tento indikátor naopak nepočítá s osobami, které měli udělen status uprchlíka nebo interně vysídlené osoby před počátkem konfliktu. V případě, že počet uprchlíků je 0 až 1000 tak se jedná o malý počet uprchlíků. Pokud je uprchlíků mezi 1000 a 20 000 jedná se o střední počet uprchlíků. Nad 20 000 uprchlíků se jedná o vysoký počet uprchlíků (viz tabulka číslo 4). (Wencker, 2016, s. 83)

Malý počet uprchlíků	Střední počet uprchlíků	Vysoký počet uprchlíků
≤ 1000	> 1000 ≤ 20 000	> 20 000
0 bodů	1 bod	2 body

Tabulka 4 HIIK 2022 bodový systém pro indikátor uprchlíci (grafická úprava: autor)

Následky – Indikátor destrukce

Heidelberská typologie konfliktu rozděluje indikátor destrukce na 4 kategorie. Jedná se o kategorie infrastruktura (vojenská i civilní), obydlí, ekonomika a kultura. Počet bodů v indikátoru udělujeme na základě toho, zda destrukce v jednotlivých kategoriích byla masivní. O masivní destrukci mluvíme v případě, že poškozený objekt byl kritický pro fungování dané kategorie. Destrukci dále rozdělujeme na tři úrovně a to malá, střední a velká destrukce. Destrukci hodnotíme, jakou malou v případě, že žádná z kategorií nezaznamenala žádnou destrukci anebo nezaznamenala masivní destrukci. Jako střední hodnotíme destrukci v případě, že masivní destrukce proběhla v jedné, nebo ve dvou výše zmíněných kategoriích. Jestliže masivní destrukce proběhla ve třech nebo čtyřech kategoriích tak ji hodnotíme jako vysokou (viz tabulka číslo 5). K posouzení celkové úrovně destrukce bereme v potaz součet všech škod napáchaných prostřednictvím konfliktních opatření v určitém měsíci a regionu. (HIIK, 2022)

Malá destrukce	Střední destrukce	Vysoká destrukce
v žádné kategorii	v 1 nebo 2 kategoriích	ve 3 nebo 4 kategoriích
0 bodů	1 bod	2 body

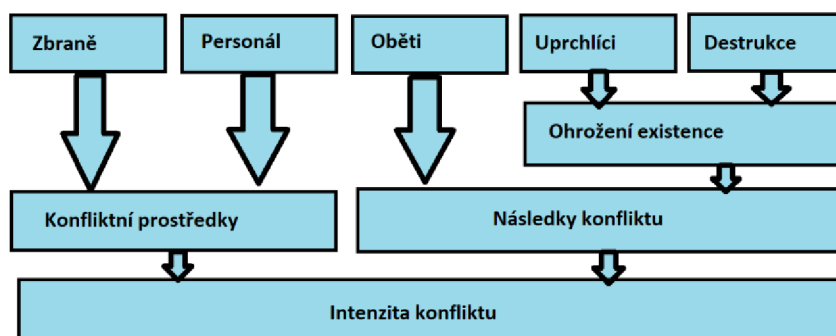
Tabulka 5 bodový systém pro indikátor destrukce (grafická úprava: autor)

Celkové vyhodnocení indikátorů – určení intenzity konfliktu

Vyhodnocování indikátorů personál, oběti a uprchlíci se provádí kvantitativně pomocí výše uvedených rozpětí. Takto můžeme indikátory vyhodnocovat pouze v případě, že jsou k dispozici spolehlivá a ověřená data. V opačném případě se hodnocení provádí kvalitativně, analýzou textů, např. novinových článků, memoárů apod. Indikátor zbraně a destrukce se naopak vyhodnocuje čistě kvalitativně tím, že vezmeme v potaz typ zbraně, jakým způsobem byla použita nebo jak velká destrukce vznikla. Konečné vyhodnocení provádíme tak, že každý z indikátorů vyhodnotíme a následně bodový výsledek využijeme ke zformování nových konsolidovaných indikátorů, kterými jsou konfliktní prostředky, ohrožení existence a následky konfliktu (viz tabulky 6,7 a 8). Následuje vytvoření finální kalkulace a určení úrovně intenzity konfliktu. Pokud násilí proběhlo v regionu alespoň jednou za sledovanou jednotku měsíc, tak příslušná nejvyšší regionální měsíční intenzita určuje roční intenzitu v konfliktní oblasti. (HIIK, 2022)

Zvyšování a snižování úrovně konfliktu pro sekundární časovou jednotku region/rok provádíme na základě dalších pravidel dle HIIK

- Úroveň intenzity konfliktu musíme zvýšit ze třetí úrovně na čtvrtou úroveň v případě, že si daný konflikt vyžádal více než 360 obětí nebo více než 18 000 uprchlíků v průběhu jednoho roku konfliktu.
- Dále musíme úroveň intenzity konfliktu upravit z páté na čtvrtou úroveň v případě, že si konflikt vyžádal více než 1080 obětí nebo 360 000 uprchlíků v průběhu jednoho roku konfliktu.
- V případě, že si konflikt za rok vyžádal méně než 120 obětí a méně než 6000 uprchlíků tak snižujeme intenzitu konfliktu ze čtvrté na třetí úroveň.
- Úroveň intenzity konfliktu musíme taktéž snížit z páté na čtvrtou úroveň v případě, že si konflikt za celý rok vyžádal méně než 360 obětí a méně než 120 000 uprchlíků. (Conflict Barometer, 2018, s. 8)



Obrázek 1 HIIK 2022 Schéma konsolidování jednotlivých indikátorů (grafická úprava: autor)

Konfliktní prostředky		Zbraně		
		0 body	1 bod	2 body
Personál	0 bodů	0 body	0 body	1 bod
	1 bod	0 body	1 bod	2 body
	2 body	1 bod	2 body	2 body

Tabulka 6 HIIK 2022 Bodový systém pro konsolidovaný indikátor konfliktní prostředky (grafická úprava: autor)

Ohrožení existence		Destrukce		
		0 body	1 bod	2 body
Uprchlíci	0 body	0 body	0 body	1 bod
	1 bod	0 body	1 bod	2 body
	2 body	1 bod	2 body	2 body

Tabulka 7 HIIK 2022 Bodový systém pro konsolidovaný indikátor Ohrožení existence (grafická úprava: autor)

Následky konfliktu		Oběti		
		0 bodů	1 bod	2 body
Ohrožení existence	0 bodů	0 bodů	0 bodů	1 bod
	1 bod	0 bodů	1 bod	2 body
	2 body	1 bod	2 body	2 body

Tabulka 8 HIIK 2022 Bodový systém pro konsolidovaný indikátor Následky násilí (grafická úprava: autor)

Intenzita konfliktu měsíc – region		Konfliktní prostředky		
		0 bodů	1 bod	2 body
Následky konfliktu	0 bodů	úroveň 3	úroveň 3	úroveň 4
	1 bod	úroveň 3	úroveň 4	úroveň 5
	2 body	úroveň 4	úroveň 5	úroveň 5

Tabulka 9 HIIK Kalkulace konsolidovaných indikátorů a následné stanovení úrovně intenzity konfliktu (grafická úprava: autor)

Historický kontext Suezské krize 1956

V této kapitole bude představen historický kontext Suezské krize 1956. Kapitola představí situaci před Suezskou krizí v roce 1956 a hlavní důvody jednotlivých aktérů tohoto konfliktu, zejména Velké Británie, Francie a Izraele, které je vedly k rozpoutání v této práci analyzovaného ozbrojeného konfliktu. Zvláštní pozornost zde bude věnována projektu Asuánské přehrady a zastavení jejího financování vedoucím k následnému znárodnění Suezského kanálu. Kapitola bude zakončena analýzou důvodů, které vedly k ukončení Suezské krize 1956.

Politická situace před začátkem Suezské krize 1956

Vzestup Gamála Násira k moci

V roce 1952 skupina zvaná Hnutí svobodných důstojníků vedená generálem Mohamedem Naguibem a podplukovníkem Gamálem Abdelem Násirem provedla 23. července 1952 vojenský puč, při kterém byl král Farouk donucen abdikovat a odejít do exilu. Následně byl 11 měsíců po puči jeho syn král Fuad II. (v té době kojeneček) zbaven titulu a byla vyhlášena republika. Důstojníci si následně zvolili generála Mohammeda Naquiba jako svého vůdce, nicméně Naquib byl brzy odstaven od moci a plnou kontrolu nad novou republikou tak převzal podplukovník Gamál Abdel Násir. (Cass, Troen & Shemesh, 2005, s. 2–3)

Československý obchod se zbraněmi

Izraelská operace Black arrow v únoru 1955, během které bylo v Gaze zabito 38 Egypťanů poškodila Násirovu image vůdce Pan-arabismu² a donutila Násira hledat spolehlivého partnera v zahraničí, od kterého by mohl nakoupit zbraně k modernizaci své armády a zajištění ochrany hranic. Zpočátku chtěl Násir nakoupit americké zbraně. Washington toto nicméně rychle odmítl i vzhledem k tomu, že Američané byli spolu s Francií a Velkou Británií součástí takzvané Tripartitní dohody z roku 1950. Tato dohoda měla za cíl zabránit závodu ve zbrojení na blízkém východě a následně válce tím, že USA³, Francie a Velká Británie budou na blízký východ dodávat pouze minimální množství zbraní. (Skaggs, 2015, s. 43–44)

Tripartitní dohodu nicméně začala porušovat Francie ve prospěch Izraele. Bylo to z důvodu Egyptské veřejné podpory alžírským rebelům v Alžírské válce proti Francii, to vedlo

² Pan-arabismus je ideologické a politické hnutí usilující o sjednocení arabských zemí – zejména z oblasti Severní afriky a blízkého východu. (Brittanica, 2023)

³ USA – United States of America – zkratka pro Spojené státy americké

ke francouzsko-izraelskému sblížení a k realizaci série obchodů se zbraněmi. Tyto obchody s Francií, americká neochota prodat své zbraně a izraelská operace Black arrow tak vedly Násira k nákupu sovětských zbraní skrze Československo jako prostředníka. (Skaggs, 2015, s. 45–46)

Je nutné zmínit, že Washington byl krátce po operaci Black arrow ochotný dodat Násirovi vojenský materiál, který požadoval. Američané si ovšem stanovili podmínku, že veškeré dodávky a použití amerických zbraní musí být pod dohledem amerických vojenských přidělců a poradců. Na tuto podmínku však Násir odmítl přistoupit a možnost nákupu amerických zbraní tak padla. Násir se proto obrátil se žádostí o nákup zbraní na Sovětský svaz. Sověti následně nabídli Násirovi moderní sovětské zbraně výměnou za odložené platby v podobě egyptské rýže a bavlny. Nákup sovětských zbraní měl následně vliv na účast Izraele na Suezské krizi. (Smith, 2016, s. 235)

Důvody účasti Izraele na tripartitní agresi

Důvodů, které vedly Izrael k vojenské účasti na Suezské krizi v roce 1956 je hned několik. Mezi pravděpodobně nejvýznamnější důvod patří otázka přežití státu Izraele v případě dalšího útoku Arabské koalice, jako příklad způsobující obavy na straně Izraele lze uvést egyptsko-syrský obranný pakt, který byl Izraelem vnímán jako pakt protiizraelský. S tím lze zmínit také československý obchod se zbraněmi, který přispěl k postupnému snižování vojenské parity v oblasti. Jako další lze uvést pohraniční útoky, které se odehrávaly na hranicích mezi Egyptem a Izraelem, zejména v pásmu Gazy. Od srpna 1955 se v této oblasti útoky stupňovaly. Jednalo se o útoky Egyptem financovaných palestinských Fedayeenů⁴. Na tyto útoky odpovídal Izrael odvetnými akcemi proti egyptským vojenským zařízením a palestinským civilním oblastem. Jedním z nejvýznamnějších důvodů izraelské účasti bylo uzavření Tiránské úžiny⁵ pro izraelské lodě v září 1955. Odstranění této blokády bylo jedním z hlavních cílů izraelské armády v průběhu Suezské krize 1956. (Smith, 2016, s. 236–237)

Důvody Velké Británie a Francie k tripartitní agresi

V době znárodnění byla britská vláda největší jediný akcionář ve Společnosti suezského průplavu. Z tohoto důvodu znárodnění Suezského průplavu pro Brity znamenalo významnou

⁴ Fedayeen je arabské označení pro různé vojenské skupiny, které jsou ochotny se obětovat v rámci snahy o dosažení velkého skupinového cíle. (Brittanica, 2016)

⁵ Tiránská úžina je úžina nacházející se mezi jižním pobřežím Sinaje patřící Egyptu a severozápadním rohem Arabského poloostrova patřící Saudské arábii. Jedná se o jediný námořní přístup k Izraelskému přístavu Ejlat.

finanční ztrátu. Mnohem větší problém ovšem představovala ztráta kontroly nad kanálem, vzhledem k tomu, že Britové s celkovým 28 % využitím Suezského kanálu patřili k největším uživatelům. S tím souvisel také fakt, že Velká Británie využívala Suezský kanál k převozu 2/3 veškeré ropy pro britské rafinerie a ztráta této vodní cesty tak představovala strategický problém. (Richardson, 1992, s. 372–373)

Pro Francii byla otázka znárodnění Suezského kanálu nejen otázkou ekonomickou, ale také otázkou cti, protože inženýr, který přišel s plánem postavit Suezský průplav, byl francouz Ferdinand de Lesseps. Toto byl také důvod, proč vlastnili většinu akcií Společnosti suezského kanálu francouzští akcionáři. Z politických důvodů je třeba zmínit, že v této době probíhala Alžírská válka za nezávislost, s čímž souvisí tehdejší obava francouzské vlády z Násirovy podpory alžírským rebelům. Z tohoto důvodu se Francie, Velká Británie a Izrael dohodli, že je třeba znárodnění zvrátit a Gamála Násira sesadit. Následně byl vypracován plán invaze a způsob, jak ji ospravedlnit, čemuž bude věnována pozornost níže. (Richardson, 1992, s. 372–373)

Asuánská přehrada

Asuánská přehrada byl velký projekt režimu Gamála Násira. Tento projekt byl symbolem rozvoje moderního Egypta. Asuánská přehrada měla zabránit povodním, které oblasti v povodí Nilu pravidelně sužovaly a působily tak značné škody. Přehrada měla být také zdrojem vody pro zavlažování oblastí, které do jejího postavení nebylo možné obhospodařovat. Přehrada měla též zkvalitnit lodní dopravu a navigaci na Nilu. Asuánská přehrada také vytvořila vodní rezervoár, kterému se přezdívá Násirovo jezero a je významným rybolovným zdrojem pro okolní oblasti. V neposlední řadě měla být Asuánská přehrada zdrojem levné elektrické energie. Přehrada byla navržena tak, aby dokázala vyprodukovat 10 miliard kilowatthodin elektrické energie ročně a mohla tak být hnací silou pro další industrializaci Egypta. (Abu-Zeid & El-Shibini, 1997, 210–213)

Financování projektu Asuánské přehrady mělo být zajištěno americko-britskou nabídkou. Tato nabídka byla Násirově režimu předložena v roce 1955 a zahrnovala 56 milionů dolarů ve formě grantu od americké vlády. Tato částka měla být následně doplněna britskými granty v hodnotě 14 milionů dolarů. Tyto granty byly určeny k úhradě devizových nákladů za prvních 5 let stavby. Západní spojenci byli také ochotni poskytnout dalších 130 milionů dolarů v průběhu dostavby přehrady. Světová banka měla poskytnout půjčku 200 milionů

dolarů s 5% úrokem. Celková hodnota půjček a grantů k pokrytí devizových nákladů měla dosáhnout 400 milionů dolarů. (Dougherty, 1956, s. 22–23)

Celkové náklady odhadované v době začátku staveb se odhadovaly na 1,3 miliardy dolarů. V této době se také objevila informace, že Sověti Násirovi nabídli 1,12 miliardy dolarů s 2% úrokem se splatností během 20 let k pokrytí nejen devizových nákladů, ale také části vnitřních nákladů. Nicméně informace o tom, že Sověti tuto nabídku poskytl, nebyla nikdy potvrzena a historici se shodují, že se jednalo o Násirovu snahu získat lepší nabídku od USA a Velké Británie. (Dougherty, 1956, s. 23)

Financování Asuánské přehrady – americká vnitropolitická situace

Americká nabídka financování Suezského kanálu byla založena na vzájemné důvěře mezi Násirem a Johnem Fosterem Dullem. Avšak tato důvěra postupně klesala od začátku roku 1956. Bylo tomu mimo jiné i z důvodu, že v USA se v roce 1956 konaly prezidentské volby a podpora amerického grantu Násirovi byla kritizována napříč všemi stranickými frakcemi. Senátoři z jihu se například obávali o konkurenceschopnost americké bavlny s bavlnou dodávanou z Egypta v případě, že by Egypt mohl zavlažovat mnohem větší území. Další obavy plynuly od senátorů lobbovaných izraelskou ambasádou, kteří tvrdili, že Násir je politik ohrožující mír. Patrně největší obavy můžeme hledat v kontextu probíhající studené války. Mnoho amerických politiků v roce 1956 bylo proti financování projektu Asuánské přehrady ve státě, který má blízké vztahy se Sovětským svazem. Podobný odrazující efekt měl také výše zmíněný Československý obchod se zbraněmi uzavřený v roce 1955. Je také důležité zmínit, že John Foster Dulles dlouhodobě prosazoval politiku neuznání existence komunistické Číny a blokování jejího vstupu do OSN⁶. Z tohoto důvodu následné egyptské uznání Čínské existence bylo pomyslnou poslední kapkou, která vedla k zastavení americko-britského financování Asuánské přehrady. (Smith, 2016, s. 240–241)

Znárodnění Suezského průplavu

Všechny výše zmíněné faktory vedly Američany vedené Johnem F. Dullem k rozhodnutí stáhnout nabídku financování projektu Asuánské přehrady. Toto rozhodnutí bylo podpořeno také britským premiérem Anthony Edenem. Britům rozhodnutí vyhovovalo zejména kvůli rostoucím obavám o britskou finanční stabilitu. (Smith, 2016, s. 240–241) Americké rozhodnutí bylo oznámeno egyptskému velvyslanci 19. července 1956 následující slavnou

⁶ OSN – zkratka pro Organizaci spojených národů

větou Dullese: *It is not feasible at present for the United States to go forward with this undertaking.* V překladu: *V současnosti není možné, aby Spojené státy v tomto závazku pokračovaly.* Toto rozhodnutí Násira veřejně ponížilo a následně 26. července 1956 oznámil, že znárodňuje Suezský průplav a stavba Asuánské přehrady bude hrazena z poplatků za využívání kanálu. (Warner, 1991, s. 308)

Cesta k válce

Politický vývoj a vojenské plánování, které následně vedlo až k Suezské krizi bude v této části sledováno od prvních příprav invaze, které proběhly ve Francii a Velké Británii 1. srpna 1956. Mezi 16. srpnem a 23. srpnem byla uspořádána Londýnská konference, jež vytvořila plán, který měl Suezský kanál umístit pod mezinárodní kontrolu. Tento plán byl Násirem odmítnut. V reakci na odmítnutí došlo v období mezi zářím a říjnem k několika dalším schůzkám, které zahrnovaly například vytvoření organizace SCUA – Suez Canal Users Association ⁷, což měla být nová organizace spravující Suezský kanál. Následně byl 23. září celý problém delegován na radu bezpečnosti OSN. 30. září došlo k první tajné schůzce Izraele a Francie na téma možného vojenského řešení „egyptské otázky“. (Filipink, 2007, s. 174)

Posléze se 13. října sešla Rada bezpečnosti OSN a Egypt a došlo ke shodě na 6 bodech, které měly být základem vyřešení této krize. Mezi nejvýznamnější body spadala například podmínka volné a otevřené plavby kanálem bez jakékoli diskriminace, respektování egyptské suverenity, nebo izolace politických otázek od denních plavebních operací. Klíčovou událostí pro začátek hostilit je schůzka, která proběhla 22. října mezi Brity, Francouzi a Izraelci v Sévres ve Francii. Na této schůzce došlo k tajné dohodě, která stanovila, že Izrael zahájí 29. října 1956 invazi do Egypta. Dohoda taktéž stanovila, že Francie a Velká Británie vydají ultimátum, ve kterém vyzvou obě strany k ukončení hostilit a stažení svých jednotek z oblasti kanálu. V případě, že by strany nevyhověly (na což strany spoléhaly) měla spojenecká invaze začít 31. října 1956. Vzhledem k tomu, že Egypt stažení svých jednotek odmítl, došlo následně k naplnění výše zmíněné dohody a začátku invaze. (Filipink, 2007, s. 174–175)

⁷ Suez Canal Users Association – překlad: Asociace uživatelů Suezského kanálu (Filipink, 2007)

Ukončení hostilit

Mezi důvody, které vedly k ukončení bojových operací patří zejména diplomatický tlak USA a Sovětského svazu. Dále byl také velmi významný diplomatický tlak valného shromáždění Organizace spojených národů a jeho rezoluce a také ekonomický tlak – způsobený jak uzavřením Suezského kanálu, tak umělým oslabováním libry.

Po začátku invaze vláda USA vydala stanovisko distancující se od akce Velké Británie, Francie a Izraele. USA a Sovětský svaz také vyvíjeli tlak na státy hlasující na valném shromáždění pro rezoluci požadující ukončení hostilit v rámci probíhající Suezské krize. Valné shromáždění bylo svoláno na základě rezoluce valného shromáždění 377 A tzv. „Uniting for peace“ rezoluce⁸. Svoláno bylo, protože Velká Británie a Francie na předchozích jednáních RB⁹ využila práva veta a nebylo tak možné dojít k řešení vzniklé krize. (Nutting, 1967, s. 132)

Dulles na zasedání Valného shromáždění inicioval rezoluci, která přikazovala válčícím stranám zastavit bojové operace a pohyb svých jednotek a zbraní, zároveň apeloval na členy valného shromáždění, aby do oblasti nedodávaly zbraně. Rezoluce 997 byla schválena téměř naprostou většinou členů 2. listopadu - 64 hlasovalo pro, 5 proti a 6 členů se hlasování zdrželo. Následně první britské a francouzské jednotky dorazily na území Egypta 5. listopadu, avšak už další den britská a francouzská vláda zastavila vojenské operace a souhlasila s rezolucí valného shromáždění k zastavení palby. (Nutting, 1967, s. 132–133)

Jeden z důvodů a cílů invaze Velké Británie a Francie bylo zabránění zablokování Suezského průplavu. Násir v očekávání franko-britské invaze nechal do Suezského průplavu umístit takzvané blokační lodě. Britové tyto lodě v několika případech omylem potopili a docílili tak toho, čemu chtěli původně zabránit – zablokování Suezského kanálu. V průběhu krize byly také sabotovány ropovody vedoucí z Iráku do Libanonu a došlo k Saudskoarabskému ropnému embargu na Francii a Velkou Británii. Ztráta těchto dopravních uzlů znamenala velké obtíže s dodávkami ropy do francouzských a zejména britských rafinerií, což způsobilo další tlak na britskou a francouzskou vládu. Tento tlak vystupňovala americká administrativa rozhodnutím zpomalit dodávky ropy americkými tankery a omezit přístup k finančním půjčkám umožňující jejich financování. (Kunz, 1991, s. 130–131)

⁸ Uniting for peace resolution – jedná se o rezoluci, která umožňuje svolat mimořádné zasedání valného shromáždění OSN v případě nejednotnosti stálých členů Rady bezpečnosti OSN. Rezoluci jde využít pokud stálí členové RB OSN využijí právo veta. Valné shromáždění má pak právo tvořit závazné rezoluce a v oprávněných případech vyslat vojenské síly k zajištění a udržení míru. (UN, 1950)

⁹ Zkratka RB – Rada bezpečnosti OSN

K těmto problémům se přidal dopis od Sovětského předsedy rady ministrů Nikolaje Bulganina, který dorazil jak do Londýna, tak do Paříže. V tomto dopise sovětský předseda vlády odsoudil akce Velké Británie a Francie a pohrozil jaderným útokem na Londýn a Paříž. (Kunz, 1991, s. 131)

Patrně největší efekt na ukončení hostilit měla manipulace s kurzem libry. Po zastavení palby 6. listopadu se USA snažila donutit Velkou Británii a Francii k opuštění egyptského území. K tomuto cíli využila veškeré ekonomické nástroje, které v té době měla k dispozici. Jednalo se zejména o zablokování britského přístupu k půjčkám od IMF¹⁰ a zabránění využití amerických cenných papírů k pokrytí nových půjček. Tato omezení uvalená Spojenými Státy vedla k tomu, že Velká Británie musela čerpat ze svých devizových rezerv, aby dokázala udržet paritu k dolaru, jak bylo dáno Brettonwoodským systémem (Klug & Smith, 1999, s. 181–183)

Harold Macmillan, té doby Kancléř a pokladník státní pokladny Jeho Veličenstva¹¹ při schůzce vlády 6. listopadu uvedl, že Británie ztratila za jeden týden zlaté rezervy v hodnotě 100 milionů dolarů. Toto byla hodnota, která celý kabinet vedený Anthony Edenem konsternovala. Dle pozdějších propočtů ekonomů byla však tato hodnota chybná a Británie ve skutečnosti ztratila pouze 85 milionů dolarů. (Kunz, 1991, s. 131–132)

Bylo také prokázáno, že spekulace s librou pocházela z burzy v New Yorku, nicméně to nebyl americký FED¹², který s měnou manipuloval, ale téměř 120 milionů dolarů lze přičíst nouzovým nákupům ropných společností, které nakupovaly zásoby ropy v očekávání dlouhodobého uzavření Suezského průplavu. (Klug & Smith, 1999, s. 191–192)

Ztráty z britských rezerv nakonec dosáhly v listopadu 1956 přes 400 milionů dolarů, což byla jedna pětina veškerých britských rezerv a byl to hlavní důvod proč Velká Británie stáhla své muže z Egypta na počátku prosince 1956 – poslední britští a francouzští vojáci opustili Egypt 22. prosince 1956. Ukázalo se tak, že pro Velkou Británii a jejího spojence bylo důležitější udržet kurzy, své ekonomiky a dosáhnout na půjčku od IMF (jejíž blokaci USA zrušila po oznámení britského stažení) než dosáhnout jejich politického cíle. (Klug & Smith, 1999, s. 200–201)

¹⁰ IMF – International monetary fund – Mezinárodní měnový fond je organizace spadající pod OSN, která má za cíl podporovat stabilitu směnných kurzů a podporovat státy, které mají finanční potíže. (IMF, 2022)

¹¹ Kancléř a pokladník státní pokladny Jeho Veličenstva je funkce odpovídající ministru financí.

¹² FED – Federální rezervní systém – jedná se o centrální bankovní systém USA

Elementy konfliktu dle Heidelberské typologie konfliktu

Tato část bakalářské práce se bude krátce věnovat třem elementům, které je dle Heidelberské typologie třeba definovat před započítáním vyhodnocování jednotlivých indikátorů konfliktu. Jde o aktéry konfliktu, konfliktní opatření a předměty konfliktu. (HIIK, 2022) Jednotlivé elementy jsou pro přehlednost vepsány do tabulky a jejich kontext je rozebrán v následujících kapitolách.

Tabulka 10 Vyhodnocené elementy konfliktu dle HIIK 2022 na základě historie konfliktu (grafická úprava: Autor)

Aktéři konfliktu	Francie, Velká Británie, Izrael vs. Egypt
Konfliktní opatření	ozbrojený konflikt – tripartitní agrese
předměty konfliktu	Ideologie – snaha o sesazení Gamála Násira, který ztělesňoval myšlenku Panarabismu Subnárodní nadvláda – snaha o kontrolu části území okupujícími zeměmi Zdroje – snaha o kontrolu Suezského kanálu a využívání jeho zdrojů

Časová jednotka

Před vyhodnocováním jednotlivých indikátorů je také nutné určit primární časovou jednotku. Primární časová jednotka využívaná v HIIK je jeden kalendářní měsíc a sekundární časová jednotka je rok. V případě Suezské krize 1956 je primární časová jednotka měsíc od začátku hostilit, tedy 29. říjen–29. listopad 1956. Sekundární časovou jednotkou je období jeden rok mezi lety 1956–1957. (HIIK, 2022)

Vyhodnocování jednotlivých indikátorů

Tato část bakalářské práce se zabývá vyhodnocením jednotlivých indikátorů. Vyhodnocení se bude vycházet jak z kvalitativní analýzy textů, tak z kvantitativních dat. Indikátory zbraně a destrukce budou v následující části analyzovány kvalitativně protože je potřeba tyto dva indikátory vyhodnocovat v kontextu celého konfliktu. Zbylé indikátory, tj. uprchlíci, oběti a personál jsou analyzovány kvantitativně. Nicméně je vhodné zmínit, že i zde Heidelberská typologie umožňuje využít kvalitativní analýzu textů (knih věnující se tématu, memoárů, novinových článků a jiných archiválií) v případě nedostatku spolehlivých dat.

Indikátor zbraně – případ Suezské krize 1956

Egypt

V září 1955 Gamál Násir oznámil, že vyjednal obchod s československým vojenským materiálem v hodnotě 100 milionů dolarů výměnou za egyptskou bavlnu. Tato dohoda zahrnovala nákup 148 tanků T-34, 126 stíhaček MiG-15, dále 28 bombardérů IL-28 a 100 samohybných houfnic. (Pierre, 2004, s. 56–57)

Mezi další zbraně, které Egyptané obdrželi skrze československý obchod a byly následně použity během Suezské krize patří obrněné transportéry sovětské provenience BTR-40 a BTR-152. Z námořních zbraní byly do Egypta dodány dva torpédoborce třídy Skoryj a 12 motorových torpédových člunů. Nicméně pouze část této výbavy byla začleněna do operačního nasazení z důvodu nedostatečného výcviku. Z tohoto důvodu například velká část operační kapacity egyptského letectva byla v průběhu Suezské krize stále založena na britských strategiích a organizačních strukturách. To vedlo k tomu, že v Suezské krizi byly využity zejména britské proudové letouny Gloster Meteor a de Havilland Vampire. Toto bylo způsobeno bývalou britskou koloniální nadvládou během, které byly egyptské ozbrojené síly cvičeny na základě britských bojových doktrín a s využitím jejich organizačních struktur. Také z těchto důvodů byla pozemní armáda stále založena na britských tancích Archer a Francouzi dodaných lehkých tancích AMX-13. (Cass, Troen & Shemesh, 2005, s. 57–58)

Egyptské námořnictvo se na počátku 50. let skládalo ze dvou zastaralých britských torpédoborců třídy Hunt a šesti fregat z druhé světové války. Jak je zmíněno již výše v průběhu dekády získalo egyptské námořnictvo dva torpédoborce sovětské provenience třídy Skoryj.

Začlenění těchto torpédoborců do operačních struktur bylo narušeno od málo vycvičené pozemní armády mnohem lepší. Egyptské námořnictvo dostalo mnohem efektivnější výcvik v používání sovětských zbraní díky zapojení polských a sovětských poradců. (Coles, 2006, s. 104–106)

Velká Británie

Velká Británie jakožto jedna z vítězných mocností po druhé světové válce, měla poměrně velkou, dobře vycvičenou a zkušenou armádu. Nicméně z důvodu nestabilní finanční situace po 2. světové válce došlo k postupnému úpadku v oblastech, jako byla vojenská a technologická připravenost a operační dosah. Ačkoli celková operační připravenost britské armády v průběhu 50. let klesala, tak i nadále zůstávala 16. parašutistická brigádní skupina jako hlavní bojová síla. Tato skupina byla vybavena zbraněmi z druhé světové války od klasických zbraní typu samopal Sten až po z ramene odpalovaných protitankových střel, nicméně postrádala potřebný výcvik. (Varble, 2003, s. 15–16) Britská pozemní armáda v Suezské krizi nasadila 4 obrněné divize, každá čítající 48 těžkých tanků Centurion. (Mehtidis, 2019, s. 3)

Lodě britského námořnictva, které se účastnily bitev za Suezské krize, prošly modernizací. Toto se týkalo zejména letadlových lodí, ze kterých startovaly letouny poskytující leteckou podporu a letouny vedoucí bombardovací kampaně. Tyto lodě výrazně zvyšovaly dostupnost letecké podpory, jelikož britská letadla musela startovat z Kypru, jehož vzdálenost od Suezsu byla na hraně operační kapacity. Britské letadlové lodě dopravily na místo také helikoptéry. (Coles, 2006 s. 104–105)

Britská RAF¹³ v průběhu Suezské krize disponovala novými bombardéry dlouhého doletu English Electric Canberra a Vickers. Tyto bombardéry byly ovšem dostupné ze základny na Kypru. Z ostatních letadel, které byly v oblasti dostupné měla britská armáda k dispozici 80 letadel Venom a 24 letadel Gloster Meteor. U těchto letadel byly obavy, zda se mohou měřit s MIG–15, které byly Egyptanům dodány skrz československý obchod. (Gorst & Lucas, 1988, s. 398)

Francie

Francouzské působení v Suezské krizi zahrnovalo přibližně 34 000 mužů, z toho 2900 pilotů, 150 letounů, 10 000 vozidel a 25 000 tun vybavení. (Cass, Troen & Shemesh, 2005,

¹³ RAF – zkratka pro Royal Air Force – Královské letectvo – vojenské letectvo britských ozbrojených sil.

s. 43) Námořnictvo mělo stejně jako Britové schopnost podporovat pozemní operace pomocí letadel umístěných na letadlových lodích. Francouzské pozemní síly byly založeny podobně jako v případě Britů na elitní parašutistické jednotce, ale mimo jiné také na Francouzské cizinecké legii. Francouzské pozemní jednotky byly dobře vycvičené, díky zapojení francouzských jednotek ve válce v Indočíně mezi lety 1946–1954 a válce v Alžírsku, která probíhala mezi lety 1954–1962. Pěchota spoléhala na jak lehké¹⁴, tak těžké palné zbraně¹⁵ a francouzské pozemní síly byly doplněny velmi dobře pohyblivými lehkými tanky AMX-13. Nicméně tyto tanky byly pouze lehce opancéřované, oproti britským tankům Centurion. (Varble, 2003, s. 17) Francouzské námořní letectvo v oblasti operovalo 36 letadly F4U Corsair a deseti Grumman TBF Avenger, který je primárně používán jako torpédový letoun a nebyl tak příliš vhodný pro podporu pozemních operací. (Coles, 2006 s. 105)

Izrael

Izraelské letectvo disponovalo v průběhu Suezské krize stíhačkami francouzské výroby. Jednalo se zejména o stíhací-bombardovací letoun francouzské výroby Dassault Mystère IV, letoun americké výroby F-84F Thunderstreak a britské proudové stíhačky Gloster Meteor. Pozemní vojsko disponovalo lehkými tanky francouzské výroby AMX-13 a americkými tanky M4 Sherman. (Gawrych, 1990, s. 21–25)

Také Izraelská armáda využívala během Suezské krize parašutisty, kteří byli následně podporováni dělostřelectvem a tankovými divizemi. Pozemní jednotky byly podobně jako v případě Velké Británie vybaveny lehkými palnými zbraněmi, ale také například z ramene odpalovanými protitankovými systémy. (Gawrych, 1990, s. 26)

Námořní zapojení Izraele bylo poměrně limitované na podporu pozemních jednotek při obsazování pozic ve městě Rafah. Je také důležité zmínit, že síla IDF¹⁶ dodnes spočívá v mobilizaci rezervistů z řad obyvatelstva. Mobilizace se týká i případu Suezské krize/Sinajské kampaně, kde probíhala v takzvaném tichém režimu, a ačkoli byla zaznamenána zahraničními rozvědnými složkami, tak byla přikládána k tenzím s Jordánskem a umožnila tak zachovat důležitý moment překvapení. (Cass, Troen & Shemesh, 2005, s. 50–53)

¹⁴ Za lehké palné zbraně jsou považovány pistole, pušky, těžké kulomety apod. (HIIK, 2022)

¹⁵ Těžké palné zbraně jsou zbraně jako minomety, ručně odpalované protitankové střely apod. (HIIK, 2022)

¹⁶ Israel Defense Forces – Izraelské obranné síly

Vyhodnocení indikátoru zbraně

V předchozí kapitole byly stručně uvedeny zbraně a zbraňové systémy, které byly použity v bojích při Suezské krizi oběma stranami konfliktu. Zapojené strany využívaly rozmanitý arzenál zbraní od lehkých jako byly ruční palné zbraně až po těžké mezi, které Heidelberská typologie zařazuje například využití tanků, letounů, ale i útočných helikoptér a ručně odpalovaných protitankových systémů. Indikátor zbraně má být dle HIIK analyzován kvalitativně. (HIIK, 2022) Protože HIIK přesně nedefinuje jak vyhodnocovat, zda bylo nasazení zbraní extenzivní, nebo lehké tak je extenzivní nasazení zbraní autorem této práce pro potřeby analýzy Suezské krize definováno následovně.

Definice extenzivního nasazení zbraní s využitím HIIK

Extenzivní nasazení autor této práce definuje jako nasazení zbraní nejméně ze 4 kategorií těžkých zbraní tak, jak jsou definovány HIIK. Kategorie jsou určeny následovně:

1. využití letectva (stíhací letouny/helikotéry) k provádění bojových akcí,
2. využití obrněných vozidel (tanky a jiná ozbrojená pásová vozidla),
3. využití dělostřelectva,
4. využití námořnictva (letadlových lodí, křižníků, torpédoborců a jejich doprovodných plavidel),
5. využití minometů,
6. využití ZHN¹⁷ (HIIK, 2022).

Vzhledem k tomu, že jednotliví aktéři nasadili pět ze šesti kategorií těžkých zbraní tak na základě takto vymezené definice autor práce určuje, že obě strany konfliktu nasadily těžké zbraně a nasadili je extenzivně. Proto je indikátor zbraně tak jak je definován Heidelberskou typologií ohodnocen dvěma body viz tabulka číslo 10.

Tabulka 11 HIIK 2022 - vyhodnocený indikátor Zbraně pro případ Suezské krize 1956 (grafická úprava: Autor)

		využití zbraní	
		lehké	Těžké/extenzivní
typ zbraně	lehké	0 bodů	
	těžké	1 bod	2 body

¹⁷ ZHN – zbraně hromadného ničení

Indikátor personál – případ Suezské krize 1956

Počty v jakých jednotliví aktéři nasadili své jednotky v rámci bojových operací v Suezské krizi se liší autor od autora. Dle Thomase Hugha jsou počty nasazeného personálu na straně Velké Británie 50 000 mužů ve zbrani z toho polovina byli rezervisté. Francouzské velení mělo nasadit 30 000 mužů. (Thomas, 1986, s. 71) Anthony Eden ve svých pamětech uvádí, že Britsko-Francouzská operace se sestávala z celkového počtu 22 000 mužů z čehož 13 500 bylo britů. (Eden, 1960, s. 560)

Izraelci poslali do boje tři smíšené divize skládající se z pěchoty a obrněných vozidel. Navíc k těmto jednotkám byly připojeny další čtyři nezávislé brigády a podpůrné jednotky sestávající se z dělostřelectva, letectva a námořnictva. Egyptská armáda očekávala ozbrojený útok spojených armád Francie a Velké Británie, proto měla egyptská armáda na Sinaji umístěny pouze 2 pěchotní divize. Zbytek Egyptských sil byl rozmístěn v zóně suezského kanálu v očekávání britsko-francouzské vojenské operace. Egypt měl v průběhu Suezské krize na Sinaji velmi malé množství obrněných vozidel, toto bylo částečně kompenzováno obrněnou brigádou umístěnou na západě Suezského kanálu. (Golani, 1998, s. 138–139)

Vyhodnocení indikátoru personál

Jak bylo zmíněno výše, tak jednotlivá čísla o počtech nasazeného personálu v průběhu Suezské krize se liší autor od autora. Ačkoli jednotlivá data neposkytují přesné číslo tak Heidelberská typologie v případě vyhodnocování tohoto indikátoru uvádí vysoké nasazení personálu jako nasazení více než 400 mužů což všechna výše uvedená čísla splňují. stejné vyhodnocení lze provést i u personálu nasazeného v případě Egypta a Izraele, kde nemáme přesná čísla. V tomto případě totiž Heidelberská typologie umožňuje využít kvalitativního hodnocení textů. V případě vysokého nasazení personálu se dle HIIK v textech vyskytují slova jako *divize, regiment, brigáda, nebo prapor*. Vzhledem k tomu, že v literatuře využití výše se tato slova vyskytují, tak lze i tyto zdroje vyhodnotit jako vysoké nasazení personálu. Z tohoto důvodu autor práce vyhodnocuje indikátor personál jako vysoké nasazení a je tedy ohodnocen dvěma body.

Tabulka 12 HIIK 2022 Vyhodnocení indikátor personál pro případ Suezské krize 1956 (grafická úprava: Autor)

Malé nasazení personálů	Střední nasazení personálu	Vysoké nasazená personálu
≤ 50	> 50 ≤ 400	> 400
0 bodů	1 bod	2 body

Indikátor oběti

Množství obětí se mezi jednotlivými autory liší. Zejména v případě Egypta, který neotevřel své vojenské archivy jsou rozdíly mezi jednotlivými autory větší. Například izraelský vojenský korespondent a žurnalista Schiff Zeev odhaduje ztráty na egyptské na 3000 mrtvých vojáků (Schiff, 1974, s.70). Naopak Hugh Thomas ve svém díle *The Suez Affair* odhaduje egyptské ztráty mezi 2650 až 3000 muži. Britské ztráty čítají 22 mužů, Francouzské ztráty zahrnují pouhých 10 mužů. Izraelské ztráty jsou 200 mužů. (Thomas, 1986, s. 151) Derek Varble uvádí, že Egypt ztratil při bojích v Suezu 1650 mužů a minimálně 1000 civilistů, Izrael ztratil 189 mužů, Velká Británie 16 a Francie 10 mužů. (Varble, 2003, s. 91)

Civilní ztráty způsobené vojenskými operacemi v suezské krizi, zahrnují i několik masakrů. Masakr v Kafr Qasim se stal 29. října 1956 v podvečer začátku Sinajské kampaně. Masakr se odehrál na jordánské hranici, kde bylo Izraelským jednotkám nařizeno vyhlásit zákaz zákaz vycházení. O tomto zákazu vycházení se nicméně neměli šanci dozvědět dělníci vracující v pozdních odpoledních hodinách z práce. Izraelští vojáci dostali rozkaz shoot to kill, tedy střílet tak, aby zabili. Následovalo 9 vln zabíjení, během 2 hodin bylo zabito 19 mužů, 6 žen a 23 dětí ve věku mezi 8–17 lety. (Robinson, 2003, s. 394–395)

Mezi dalšími masakry, které přidružujeme k událostem Suezské krize je masakr v Khan Yunis, kde bylo 3. listopadu izraelskými vojáky zabito podle reportu UNRWA¹⁸ 275 arabských civilistů. Poslední, z většího množství masakrů, které tato práce zmíní pro ilustraci civilních obětí konfliktu, je masakr v uprchlickém táboře Rafah, kde bylo 12. listopadu (tedy krátce po ukončení Suezského konfliktu) izraelskými vojáky zabito 111 civilistů, včetně 8 lokálních pracovníků UNRWA. (Masalha, 2007, s. 59)

¹⁸ UNRWA – anglická zkratka pro Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě, úřad byl založen v roce 1949 (UNRWA, 2023)

Vyhodnocení indikátoru obětí

Zdroje mapující počty obětí v Suezské krizi se neshodují, nicméně pro analýzu s využitím Heidelberské typologie jsou plně dostačující. Je to dané tím, že Heidelberská typologie pro indikátor obětí určuje práh pro vysoký počet obětí jako 60 obětí. Vzhledem k tomuto stanovenému práhu a faktu, že oběti Suezské krize zcela určitě tento práh překročily, což bylo autorem této práce ilustrováno výše, lze vyhodnotit indikátor obětí pro Suezskou krizi 1956 i na základě těchto dat. V případě Suezské krize 1956 je tedy indikátor obětí vyhodnocen jako vysoký počet obětí, jelikož byl překročen práh více než 60 obětí. Na základě HIIK tak autor přiděluje indikátoru 2 body viz tabulka číslo 12.

Malý počet obětí	Střední počet obětí	Vysoký počet obětí
≤ 20	$> 20 \leq 60$	> 60
0 bodů	1 bod	2 body

Tabulka 13 HIIK 2022 - Vyhodnocení indikátor obětí pro případ Suezská krize 1956 (grafická úprava: Autor)

Indikátor uprchlíci

Po začátku izraelské operace na Sinaji egyptská vláda vyhlásila sérii dekretů, které umožňovaly masové zatýkání, cenzuru a soudní základ pro denaturalizaci velkých skupin egyptských občanů. Tyto dekry mířily zejména na egyptské židy, francouzské a britské občany. Odhaduje se, že nejméně 500 židů bylo vyhoštěno z Egypta do konce listopadu 1956. Mnozí z těchto židů byly hlavy rodiny, to ve výsledku znamenalo, že musela odejít celá rodina. Odhaduje se, že v důsledku těchto opatření opustilo Egypt 23 000 – 25 000 židů z 45 000 židů žijících v Egyptě mezi podzimem 1956 a jarem 1957 v přímém důsledku opatření uvalených režimem Gamála Násira po začátku Suezské krize. (Laskier, 1995, s. 579–582)

Odhaduje se, že z 45 000 členů židovské komunity v Egyptě na začátku října 1956 jich 15 000 až 20 000 bylo bez státní příslušnosti, 4000 Britů, 800 – 1000 Italů a 10 000 – 15 000 Francouzů, Řeků a jiných národností. Francouzští a britští občané (mnoho z nich židé) byli z Egypta vyhoštěni a jejich majetek zabaven. Dekrety, které egyptská vláda vydala v průběhu Suezské krize, obsahovaly také 400 jmen. Z těchto 400 jmen bylo 95% židů – tito židé představovali velkou část egyptské židovské ekonomické komunity a přispívali k udržování židovských náboženských, kulturních, vzdělávacích a sociálních institucí v Egyptě. Zároveň zaměstnávali velké množství židů, kteří po zabavení majetku těchto 400 židů ztratili práci. Toto je jen ukázka z oficiálních opatření, která byla přijata egyptskou vládou. Velký efekt měla ovšem i neoficiální opatření, jež zahrnovala noční návštěvy policie v domovech lidí, kterým tímto způsobem předávali vyhošťovací listiny. (Peretz, 1958, s. 395–397)

Ačkoli cílem této práce není primárně zmapovat osudy národnostních menšin v Egyptě za vlády Gamála Násira, tak autor této práce považuje za důležité krátce zmínit trend, který následoval v letech po událostech Suezské krize 1956 s ohledem na židovskou populaci v Egyptě. Jak bylo zmíněno výše, přes 20 000 židů odešlo nebo bylo donuceno odejít z Egypta mezi lety 1956–1957, nicméně tento trend pokračoval. Dle odhadů v roce 1967 v Egyptě žilo 2500–3000 židů a následně v 80. letech tato populace klesla na pouhých 300 – 400 židů. Je nutné zmínit, že tento výše popisovaný trend, zahrnoval nejen židy, ale také egyptské křesťany a další náboženské a etnické kultury. Do roku 1956 však nebyly zavedeny žádné diskriminační ani antisemitské zákony, soužití jednotlivých skupin v Egyptě nebylo harmonické, ale ani nedocházelo hromadným perzekucím. (Kramer, 1989, 231–235)

Vyhodnocení indikátoru uprchlíci

Vzhledem k tomu, že veškeré indikátory jsou vyhodnocovány pro určitý časový úsek a primární časová jednotka je jeden měsíc, tak do analýzy Suezské krize 1956 nelze dle Heidelberské typologie zahrnout veškeré uprchlíky, které daný konflikt a opatření uvalená egyptskou vládou donutil, ať už přímo, či nepřímo prchnout z analyzované oblasti, tj. Egypta.

Ačkoli, jak bylo uvedeno v předcházející kapitole, počet uprchlíků z Egypta jako přímý či nepřímý následek Suezské krize 1956 dosahuje desetitisíců, tak z důvodu časového omezení do analýzy Suezské krize 1956 autor zahrnuje uprchlíky v časovém období mezi 29. říjnem a 29. listopadem 1956. Protože neexistují přesná data monitorující počet uprchlíků z Egypta v tomto časovém úseku, tak bude využito, jak kvantitativních dat, (která jsou ale zdrojově omezena), tak kvalitativní analýzy textů k vyhodnocení indikátoru uprchlíci. Nedostatek přesných dat pro tento indikátor také zároveň ovlivní závěrečné vyhodnocení sekundární časové jednotky rok/region v závěru této práce.

Autoři analyzovaných děl (viz předcházející text) nejčastěji uvádějí, že mezi začátkem Suezské krize a jarem 1957 z Egypta odešlo na 25 000 uprchlíků a nejméně 500 z nich do konce listopadu 1956. Zároveň uvádějí, že došlo k vyhoštění britských a francouzských občanů, kterých bylo dohromady nejméně 14 000.

Na základě těchto informací autor práce určuje, že dle Heidelberské typologie dosáhl indikátor uprchlíci hodnoty střední počet uprchlíků. Toto je podpořeno i faktem, že HIIK umožňuje kvalitativní analýzu textů na základě klíčových slov – v tomto případě se ve výše využívaných textech vyskytují slova: *large numbers, several hundreds, thousands*. Tato klíčová slova se dle HIIK používají k určení středního počtu uprchlíků. (HIIK, 2022)

To znamená, že v analyzovaném období uprchlo z analyzované oblasti mezi 1000 a 20 000 uprchlíky viz tabulka číslo 13. Indikátor uprchlíci je z tohoto důvodu ohodnocen jedním bodem.

Tabulka 14 HIIK 2022 vyhodnocený indikátor uprchlíci pro případ Suezské krize 1956 (grafická úprava: Autor)

Malý počet uprchlíků	Střední počet uprchlíků	Vysoký počet uprchlíků
≤ 1000	> 1000 ≤ 20 000	> 20 000
0 bodů	1 bod	2 body

Indikátor destrukce

Indikátor destrukce rozdělujeme do 4 podkategorií podle toho, kde se destrukce v průběhu konfliktu objevila: infrastruktura (vojenská i civilní), obydlí, ekonomika a kultura. (HIIK, 2022)

V průběhu Suezské krize byla vojenská infrastruktura Egypta výrazně poškozena a mnohdy i totálně zničena. V prvních hodinách po začátku britsko-francouzské operace byla egyptská letiště vystavena silnému bombardování, které mělo za cíl vyřadit egyptské letectvo. Letecké bombardování se zaměřilo celkem na čtyři letiště v deltě řeky Nil a osm letišť v oblasti Suezského kanálu. (Jackson, 1980, s. 59) Během dalších dní britsko-francouzské nálety také zasáhly vysílací stožáry stanice Rádio Káhira. Dále se jim podařilo zničit egyptskou pilotní školu v Bilbejs, leteckou základnu v Helwanu, nebo dělostřelecké kasárny v Almaze. Další úspěšné útoky byly provedeny na vojenskou základnu Huckstep u Káhiry. (Jackson, 1980, s. 62)

Přestože v průběhu vojenské kampaně Anthony Eden nechal několikrát změnit plány tak aby nebyly primárně zasaženy civilní objekty, tak v průběhu vojenských operací došlo k jejich poškození. Z civilní infrastruktury, která se nevyhnula bombardování, jehož cílem bylo narušit běžný život egyptanů, byly na seznamu cílů komunikační a transportní sítě. Je také důležité zmínit, že Britové varovali civilisty, aby se vzdálili od letišť skrze vysílání místních rádiových stanic. (Varble, 2003, s. 88–89)

Poškození civilní infrastruktury je dobře ilustrováno v krátkém projevu britského ministra obrany Anthony Heada, který ve svém projevu v parlamentu uvedl: „V průběhu obléhání Port Said došlo k mírnému poškození města jako celku. V průběhu obojživelného útoku, který byl nutný z důvodu egyptského odmítnutí dohody o zastavení palby, došlo k výraznému poškození budov na pobřeží. Dále v průběhu dobývání Port Said došlo k boji od

domu k domu, které byly využívány jako opevněné body. Při těchto bojích byla poškozena řada budov a arabská čtvrť byla částečně zničena.“¹⁹ (Head, 1956)

Pravděpodobně největší poškození egyptské ekonomiky pramenilo z uzavření Suezského kanálu mezi lety 1956–1957. Toto uzavření bylo způsobeno vraky lodí, které byly v Suezském kanálu potopeny nebo výrazně poškozeny v průběhu bojových operací. Vyprošťovací práce probíhaly pod taktovkou OSN a stály 11,2 milionu dolarů, které byly následně spláceny ze zvýšených průjezdních poplatků kanálem. (El Mallakh & McGuire, 1960, s. 131)

Vyhodnocení indikátoru destrukce - podkategorie

Indikátor destrukce vyhodnocujeme na základě toho v kolika kategoriích se destrukce v analyzovaném konfliktu v daném čase a prostoru objevila.

Infrastruktura

Destrukce v kategorii infrastruktura, kam zahrnujeme jak destrukci civilní, tak vojenské infrastruktury dosáhla v Suezské krizi 1956 masivní úrovně. Toto tvrzení autor práce podporuje faktem, že bylo bombardováno 12 vojenských letišť a několik dalších vojenských základen. Jak bylo zmíněno výše, bombardování se nevyhlo ani civilní infrastruktuře. Z tohoto důvodu autor vyhodnocuje destrukci v podkategorii infrastruktura jako masivní, a proto bude zařazena do celkového vyhodnocení indikátoru destrukce.

Obydlí

K nejvýznamnější destrukci lidského obydlí došlo v průběhu dobývání Port Said, kde bylo město v průběhu bojů poškozeno a část byla úplně zničena. Z tohoto důvodu je destrukce v podkategorii obydlí vyhodnocena jako masivní a bude dále zařazena do celkového vyhodnocení indikátoru destrukce.

Ekonomika

Mimo poškození budov v Port Said největší škody egyptské ekonomice přineslo uzavření Suezského průplavu, z jehož průjezdních poplatků chtěl Egypt financovat stavbu Asuánské přehradu a jehož uzavření mezi lety 1956–1957 způsobilo významné ekonomické ztráty. Suezský kanál měl být po znárodnění významným zdrojem ekonomických příjmů

¹⁹ Úryvek z přednesu Anthony Heada přeložen z anglického originálu autorem práce

Egypta. Proto je autorem uzavření Suezského průplavu považováno za masivní destrukci v ekonomické podkategorii a bude tak zařazeno do další analýzy.

Kultura

Vojenské operace jednotlivých stran konfliktu v průběhu Suezské krize 1956 nebyly v žádném případě mířeny na odstranění popřípadě poškození kultury v oblasti bojů, tj. Egypta. Autor v průběhu psaní této práce nenalezl žádné informace týkající se cílených útoků na kulturní památky, historické archivy nebo jiné oblasti týkající se identity národa. Jakékoli škody napáchané na kulturním bohatství jsou tedy autorem považovány za náhodné a nesplňující podmínku masivní destrukce v analyzované oblasti a čase vyžadované Heidelberskou typologií k zařazení do závěrečné analýzy tohoto indikátoru.

Celkové vyhodnocení indikátoru destrukce

Vzhledem k tomu, že masivní destrukce proběhla ve třech kategoriích ze čtyř – infrastruktura, obydlí a ekonomika tak z tohoto důvodu autor vyhodnocuje, že destrukce dle typologie HIIK dosáhla vysokého stupně destrukce, viz tabulka číslo 14 a indikátor je proto pro potřeby další analýzy ohodnocen dvěma body.

Tabulka 15 HIIK 2022 Vyhodnocený indikátor destrukce pro případ Suezská krize 1956 (grafická úprava: Autor)

Malá destrukce	Střední destrukce	Vysoká destrukce
v žádné kategorii	v 1 nebo 2 kategoriích	ve 3 nebo 4 kategoriích
0 bodů	1 bod	2 body

Vyhodnocení konsolidovaného indikátoru konfliktní prostředky

Konsolidovaný indikátor konfliktní prostředky se skládá z indikátorů zbraně a personál. Tento indikátor vyhodnocujeme na základě skóre, které jednotlivé indikátory v průběhu vyhodnocování obdržely. Indikátor zbraně a indikátor personál byly na základě HIIK a dostupných informací k Suezské krizi 1956 vyhodnoceny jako těžké nasazení těžkých zbraní a těžké nasazení personálu a tudíž každý z těchto indikátorů byl ohodnocen dvěma body. Na základě těchto indikátorů získává konsolidovaný indikátor konfliktní prostředky dva body. Tabulka číslo 15 ukazuje názorně vyhodnocení konsolidovaného indikátoru konfliktní prostředky, zelená barva ukazuje skóre jednotlivých indikátorů, žlutou barvou je pak uvedeno vyhodnocení konsolidovaného indikátoru.

Tabulka 16 HIIK 2022 vyhodnocený konsolidovaný indikátor konfliktní prostředky pro případ Suezská krize 1956 – (grafická úprava autor)

Konfliktní prostředky		Zbraně		
		0 body	1 bod	2 body
Personál	0 bodů	0 body	0 body	1 bod
	1 bod	0 body	1 bod	2 body
	2 body	1 bod	2 body	2 body

Vyhodnocení konsolidovaného indikátoru ohrožení existence

Konsolidovaný indikátor ohrožení existence vyhodnocujeme na základě získaného skóre u indikátorů destrukce a uprchlíci. Pro analyzovaný případ Suezské krize 1956 byl indikátor destrukce vyhodnocen jako vysoká destrukce a tudíž ohodnocen dvěma body. Naopak indikátor uprchlíci byl pro analyzovaný případ vyhodnocen jako střední počet uprchlíků a tudíž dostal jeden bod. Konsolidovaný indikátor ohrožení existence je tak v této analýze ohodnocen dvěma body. Tabulka číslo 16 žlutou barvou zobrazuje vyhodnocení indikátoru a zelenou dílčí indikátory.

Tabulka 17 HIIK 2022 vyhodnocený konsolidovaný indikátor ohrožení existence pro případ Suezská krize 1956 – (grafická úprava autor)

Ohrožení existence		Destrukce		
		0 body	1 bod	2 body
Uprchlíci	0 body	0 body	0 body	1 bod
	1 bod	0 body	1 bod	2 body
	2 body	1 bod	2 body	2 body

Vyhodnocení konsolidovaného indikátoru následky konfliktu

Konsolidovaný indikátor následky konfliktu vyhodnocujeme s využitím dílčího indikátoru oběti a konsolidovaného indikátoru ohrožení existence. Indikátor oběti byl pro případ Suezské krize 1956 vyhodnocen jako vysoký počet obětí a tudíž ohodnocen dvěma body. Konsolidovaný indikátor ohrožení existence byl taktéž ohodnocen dvěma body. Konsolidovaný indikátor následky konfliktu je tak pro tuto analýzu ohodnocen dvěma body.

Tabulka 18 HIIK 2022 vyhodnocený konsolidovaný indikátor následky konfliktu pro případ Suezská krize 1956 – (grafická úprava autor)

Následky konfliktu		Oběti		
		0 bodů	1 bod	2 body
Ohrožení existence	0 bodů	0 bodů	0 bodů	1 bod
	1 bod	0 bodů	1 bod	2 body
	2 body	1 bod	2 body	2 body

Kalkulace konsolidovaných indikátorů a následné stanovení úrovně intenzity konfliktu

Celková kalkulace a určení intenzity konfliktu provádíme za použití dvou konsolidovaných indikátorů. Jedná se o konsolidovaný indikátor konfliktní prostředky a konsolidovaný indikátor následky konfliktu.

Vzhledem k tomu, že oba konsolidované indikátory – následky konfliktu i konfliktní prostředky byly v předchozích kapitolách ohodnoceny pro účely závěrečné analýzy dvěma body, tak autor práce určuje měsíční regionální intenzitu konfliktu jako úroveň 5. Úroveň 5 dle Heidelberské typologie konfliktu odpovídá třídě intenzity válka. (HIIK, 2022)

V této části bude také vyhodnocena roční intenzita konfliktu. Ta se vyhodnocuje za použití nejvyšší měsíční regionální intenzity konfliktu, která v tomto případě dosahuje úrovně pět a pravidel stanovující zvyšování a snižování úrovně konfliktu pro sekundární časovou jednotku. V tomto případě musíme aplikovat pravidlo, že úroveň intenzity konfliktu musíme snížit z páté na čtvrtou úroveň v případě, že si konflikt za celý rok vyžádal méně než 360 obětí a zároveň méně než 120 000 uprchlíků. (Conflict Barometer, 2018, s. 8) V rámci vyhodnocení předchozích indikátorů autor práce zjistil, že konflikt si za rok vyžádal více než 360 obětí, ale neexistují spolehlivá data pro prokázání, že z oblasti konfliktu a v důsledku konfliktu uteklo více než 120 000 uprchlíků. Z tohoto důvodu autor práce snižuje roční intenzitu konfliktu na úroveň 4 – limitovaná válka.

Tabulka 19 Závěrečná kalkulace měsíční intenzity konfliktu HIIK pro případ Suezské krize 1956 (grafická úprava: Autor)

Intenzita konfliktu měsíc – region		Konfliktní prostředky		
		0 bodů	1 bod	2 body
Následky konfliktu	0 bodů	úroveň 3	úroveň 3	úroveň 4
	1 bod	úroveň 3	úroveň 4	úroveň 5
	2 body	úroveň 4	úroveň 5	úroveň 5

Kritika jednotlivých indikátorů Heidelberské typologie jako celku v kontextu Suezské krize 1956

Tato část bakalářské práce se zabývá kritikou jednotlivých indikátorů v kontextu Suezské krize 1956. Zároveň jsou v této části demonstrovány slabiny, které snižují použitelnost na další případy. Poslední část nabízí návrhy, kterými by šlo danou typologii vylepšit.

Autor konstatuje, že poměrně velké množství indikátorů, které Heidelberská typologie využívá, nabízí velmi objektivní a kvalitní zhodnocení typu konfliktu. Právě z velkého množství indikátorů pramení síla Heidelberské typologie. Na základě využívaných indikátorů je totiž možné zachytit aspekty, které by jiným typologiím mohly uniknout z důvodu omezeného množství indikátorů konfliktu, jenž jiné typologie využívají. Tuto komplexnost můžeme paradoxně zařadit i mezi slabiny. Je to zejména proto, že aplikace na velké množství historických případů (například analýza konfliktů Studené války), u kterých nemáme k dispozici kvalitní datasety, které by umožňovaly počítačovou analýzu by byla časově a technicky velmi obtížně proveditelná. Z tohoto důvodu se autor domnívá, že se tato typologie hodí spíše pro rozsahově omezené práce nebo práce, u kterých jsou k dispozici datasety s informacemi pro jednotlivé indikátory.

Kvalita analýzy konfliktu, kterou Heidelberská typologie nabízí vychází z analýzy několika různých aspektů konfliktu. Toto ovšem platí pouze v případě, že máme pro daný konflikt spolehlivá a ověřitelná data, která můžeme využít při vyhodnocování jednotlivých indikátorů. V případě, že spolehlivá data k dispozici nejsou, jako tomu bylo v některých případech u konfliktu analyzovaného v této práci, tak musíme využít kvalitativního hodnocení knih, memoárů, novinových článků, nebo jiných materiálů poskytující informační hodnotu o daném konfliktu. Kvalitativní vyhodnocování těchto zdrojů je však zatíženo subjektivním vnímáním autora dané analýzy, rozdílnou kvalitou těchto zdrojů a nedostatečně nastavenými pravidly této typologie pro využívání těchto zdrojů. Proto může docházet k tomu, že dva různí autoři analyzující jeden konflikt mohou u jednotlivých indikátorů dojít k rozdílným závěrům a tím ovlivnit závěrečné vyhodnocení intenzity konfliktu. Toto je pravděpodobně jeden z největších problémů této typologie.

Výrazný problém indikátoru zbraně je nutnost subjektivní analýzy míry nasazení – využití zbraní, tj. jestli nasazení bylo extenzivní/těžké nebo omezené/lehké. Tuto subjektivnost, snižující hodnotu práce, se autor snaží částečně eliminovat vytvořením vlastní definice

extenzivního nasazení zbraní s využitím rozdělení typů zbraní na lehké a těžké, které Heidelberská typologie již využívá.

Indikátor personál, který se zabývá počty ozbrojených subjektů zapojených do konfliktu, má nastavené prahy pro vyhodnocení nasazení personálu velmi nízko viz tabulka číslo 2, která ukazuje, že vysoké nasazení personálu je definováno jako nasazení 400 a více ozbrojených subjektů. Toto je pravděpodobně způsobeno snahou o vytvoření univerzální typologie, která se dá aplikovat i na rozsahem menší konflikty zahrnující poměrně nízké počty personálu.

Je otázkou k dalšímu výzkumu, zda takto nízko nastavené parametry, nejen u indikátoru personál, neovlivňují vyhodnocování a porovnávání konfliktů s vysokým zapojením personálu, vysokým počtem obětí a podobně, jak bude následně ilustrováno níže. Pokud by měla být tato myšlenka vyjádřena na příkladu, tak je otázkou, zda současné nastavení typologie nezkrsluje porovnávání dvou konfliktů, jako je Suezská krize 1956 a například válka v Perském zálivu. Oba konflikty jde považovat za rozsáhlé/velké, a oba by byly dle autorovi známých informací vyhodnoceny stejně (jako intenzita 5. úrovně – válka), ačkoli jsou rozsahem neporovnatelné. Stejnému problému čelí i indikátory oběti a uprchlíci.

V případě indikátoru oběti, jde uvést příklad porovnání Suezské krize 1956 a Rwandské genocidy, kdy v případě Rwandské genocidy zcela určitě došlo k usmrcení x-násobně více lidí než 60 lidí, což je parametr pro vysoký počet obětí, tak jak je definováno HIIK v tabulce číslo 3. Na stejný problém narážíme i v případě indikátoru uprchlíci, kde při Rwandské genocidě došlo ke vzniku výrazně většího množství vnitřně vysídlených osob a uprchlíků, než je parametrem stanovených 20 000 osob (viz tabulka 4). Tímto způsobem je demonstrováno, že přestože Heidelberská typologie dostačuje na analýzu konfliktů s rozsahem jako je Suezská krize, tak ji lze pouze s obtížemi použít na konflikty jako je válka v Perském zálivu nebo Rwandská genocida, protože následné porovnání těchto konfliktů, s konflikty jako je Suezská krize je velmi zkreslující. Neboť všechny tyto zmíněné konflikty jsou vyhodnoceny stejně – jako intenzita 5. úrovně, tedy válka.

Indikátor destrukce je naopak definován velmi jasně a je použitelný u širokého spektra konfliktů. Jediný problém, který je společný pro všechny prvky této typologie je subjektivnost vyhodnocování jednotlivých kategorií destrukce tak jak jsou popsány v příslušné kapitole a v tabulce číslo 5.

Jako řešení, které by mělo být prozkoumáno v dalších výzkumech se jeví možnost vytvořit oddělené typologie pro konflikty velkého rozsahu, konflikty středního rozsahu a konflikty malého rozsahu. Toto rozdělení by umožňovalo vytvořit indikátory, které by byly parametry bližší rozsahu konfliktu a nestávalo by se tak, že například u konfliktu zahrnující desítky tisíc (nebo statisíce) obětí, bude parametr indikátoru obětí nastaven příliš nízko, což následně může evokovat dojem, že v konfliktu jako je Suezská krize 1956 byl podobný počet obětí jako u Rwandské genocidy. Autor si uvědomuje, že i tento návrh má své nedostatky – například by následně bylo obtížné porovnávat intenzity konfliktu z různých kategorií – tj. kategorie malý, střední a velký rozsah. Nicméně vytvoření těchto kategorií rozsahu konfliktu by zabránilo dezinterpretacím konfliktu, kdy dva rozsahem neporovnatelné konflikty mají stejnou úroveň intenzity.

Závěr

Bakalářská práce si klade za cíl určit intenzitu konfliktu Suezské krize 1956 aplikováním Heidelberské typologie. Práce je rozdělena do tří hlavních částí. V první části se autor krátce věnuje historii výzkumu konfliktů a přípravě teoretického rámce pro aplikaci Heidelberské typologie konfliktů. Autor zde představil jednotlivé termíny a indikátory konfliktu se kterými Heidelberská typologie pracuje a pro větší přehlednost vytvořil pro jednotlivé indikátory přehlednou tabulku. U jednotlivých základních indikátorů tj. zbraně, personál, oběti, uprchlíci a destrukce autor uvedl jejich definici a také jednotlivé prahy podle kterých je v poslední části Heidelberská typologie aplikována a vyhodnocena na případu Suezské krize 1956.

Druhá část práce se věnuje historickému kontextu Suezské krize, který je důležitý pro pochopení vzniku této krize, průběhu a následného ukončení hostilit. Autor v této části dochází k závěru, že Suezská krize byla způsobena kombinací několika faktorů. Z faktorů, které se odehrály uvnitř Egypta je potřeba zmínit vzestup Gamála Násira během puče uspořádaného Hnutím svobodných důstojníků v roce 1952. Postava Gamála Násira je pro Suezskou krizi klíčová, protože Násir následně jako prezident Egypta vyjednal Československý obchod se zbraněmi což byl jeden z důvodů, který vedl k účasti Izraele v této krizi. Násir nechal zároveň znárodnit Suezský průplav, což byl akt, který odstartoval všechny následující události vedoucí k ozbrojenému konfliktu. Násir znárodnil Suezský průplav v reakci na zablokování financování Asuánské přehrady ze strany USA a Velké Británie. Zablokování americko-britského financování mělo několik důvodů a mezi nejvýznamnější patří sbližování Egypta se SSSR a Egyptské uznání existence komunistické Číny. Mezi další americké vnitropolitické faktory můžeme zahrnout blížící se prezidentské volby a s tím související kritika ekonomické pomoci zemi, jejíž levná bavlna by mohla konkurovat té americké. Autor dochází k závěru, že ztráta americko-britské finanční podpory v případě financování stavby Asuánské přehrady znamenala pro režim Gamála Násira strategický problém. To bylo způsobeno zejména tím, že Asuánská přehrada byla symbolem rozvoje moderního Egypta, měla chránit oblasti v povodí Nilu proti povodním, zvětšit množství obhospodařované plochy a vyrobit dostatek elektrické energie pro další industrializaci Egypta.

V další části této kapitoly autor analyzoval důvody, které vedly Izrael, Velkou Británii a Francii k ozbrojenému útoku na Egypt. Z faktorů, které vedly Izrael k účasti na Suezské krizi je nejdůležitější faktor strachu, konkrétně obavy o přežití Izraele v případě dalšího útoku

arabské koalice s čímž souvisí také egyptsko-syrský obranný pakt, který byl Izraelem vnímán jako pakt útočný. Mezi poslední faktory, které byly v analýze autorem identifikovány patří pohraniční útoky palestinských Fedayeenů, které byly financovány Egyptem. Všechny tyto faktory zhoršovaly izraelskou bezpečnostní situaci a přispěly tak k účasti Izraele na Suezské krizi 1956.

Z faktorů vedoucí Velkou Británii k účasti autor identifikuje jako hlavní důvod obavu ze ztráty přístupu k Suezskému průplavu, vzhledem k tomu, že se jednalo o hlavní zásobovací tepnu pro britské ropné rafinerie a její ztráta by pro Velkou Británii znamenala významné ekonomické, ale i strategické problémy. Pro Francii šlo mimo ekonomických důvodů také o otázku cti, vzhledem k tomu, že kanál byl navržen francouzem a většinou akcionáři byli francouzští občané a vláda. Oběma vládám šlo také o způsob jakým sesadit Gamála Násira z funkce prezidenta z důvodu rostoucích obav ze zvyšujících se vazeb Egypta na Sovětský svaz a egyptskou podporu alžírských rebelů ve válce proti Francii.

Následné ukončení hostilit bylo dle autorovy analýzy způsobeno zejména diplomatickým a ekonomickým tlakem mezinárodního společenství zejména OSN a studenoválečných mocností - USA a SSSR. Mezi nejvýznamnější patří svolání mimořádného Valného shromáždění OSN, kde Dulles inicioval rezoluci, která přikazovala válčícím stranám zastavit vojenské operace. Ve stejné době USA využila své ekonomické a politické moci k zablokování britského přístupu k půjčkám od Mezinárodního měnového fondu. V důsledku této blokády a manipulace s kurzem libry byl na Velkou Británii vyvinut silný ekonomický tlak, který donutil Velkou Británii a současně Francii k ukončení bojových operací. Poslední část práce se věnuje praktické aplikaci připraveného teoretického rámce na případ Suezské krize 1956. Autor si v úvodu práce položil následující výzkumnou otázku: *Jakým typem konfliktu dle Heidelberské typologie konfliktu Suezská krize 1956 byla a jaké intenzity dosáhla?* Pro tuto výzkumnou otázku autor stanovil následující hypotézu: *Suezská krize 1956 byla limitovaná válka 4. stupně intenzity.* K zodpovězení této výzkumné otázky autor aplikoval jednotlivé indikátory konfliktu na případ Suezské krize 1956 a následně vytvořil konsolidované indikátory jejichž vyhodnocením byla získána zkoumaná intenzita konfliktu. Při vyhodnocování indikátorů se ukázalo, že v kontextu Suezské krize dosáhly indikátory zbraně, personál, oběti a destrukce maximálního počtu dvou bodů – to znamená, že u těchto indikátorů byla na základě dostupných informací zjištěna vysoká intenzita výskytu těžkých zbraní, vysokého množství obětí, destrukce a nasazeného personálu. Naopak indikátor uprchlíci byl vyhodnocen jako střední počet uprchlíků, a proto byl ohodnocen pouze jedním bodem. Zároveň byla analýza

tohoto indikátoru velmi obtížná, vzhledem k nedostatku kvalitních zdrojů, které by se věnovaly uprchlické krizi, kterou Suezská krize 1956 vyvolala. Ačkoli měsíční intenzita konfliktu tento odchylující se indikátor neovlivnil, tak měl velký vliv ve vyhodnocení roční intenzity konfliktu.

Práce pokračovala vyhodnocováním konsolidovaných indikátorů konfliktní prostředky, ohrožení existence a následky konfliktu. Všechny tři indikátory byly ohodnoceny dvěma body a následně autor provedl konečnou kalkulaci intenzity konfliktu. Kalkulace se sestávala ze dvou konsolidovaných indikátorů – následky konfliktu a konfliktní prostředky. Vzhledem k tomu, že oba konsolidované indikátory byly vyhodnoceny dvěma body, tak následnou kalkulací autor došel k závěru, že měsíční intenzita konfliktu Suezské krize 1956 dosáhla páté úrovně. Na základě těchto výsledků lze konstatovat, že Suezská krize 1956 byla dle Heidelberské typologie konfliktů válka. Z tohoto důvodu lze zamítnout hypotézu, která předpokládala, že se bude jednat o limitovanou válku čtvrté úrovně.

Je ovšem potřeba zmínit, že autor práce provedl nad rámec daný výzkumnou otázkou analýzu za pomoci sekundární časové jednotky rok. V případě, že bychom určovali intenzitu konfliktu v dané oblasti za celý rok, tak dle pravidel Heidelberské typologie by celková roční intenzita konfliktu dosáhla úrovně čtyři, tedy limitované války. Je to dané tím, že bylo aplikováno pravidlo o snižování intenzity konfliktu v případě, že si konflikt za rok vyžádal méně než 360 obětí a zároveň méně než 120 000 uprchlíků. Vzhledem k tomu, že indikátor uprchlíci byl ohodnocen jedním bodem. Bylo nutné snížit roční intenzitu konfliktu na úroveň čtyři.

V rámci praktické aplikace autor provedl analýzu silných a slabých stránek Heidelberské typologie. Mezi silné aspekty této typologie patří velký počet indikátorů, jež zachycují aspekty konfliktu, které by typologiím s omezeným počtem indikátorů mohly uniknout. Za velmi problematický aspekt této typologie autor považuje možnost kvalitativní analýzy informací pro jednotlivé indikátory v případě nedostatku spolehlivých dat. Tento problém je způsoben velmi vágně nastavenými pravidly určujícími, jak analyzovat kvalitativní zdroje. Autor proto navrhuje zpřísnit a vytvořit nová pravidla pro využívání kvalitativní analýzy textů. Analýza indikátorů dále zjišťuje, že prahy pro jejich vyhodnocování jsou nastaveny příliš nízko, což snižuje kvalitu porovnávání dvou rozsahem rozdílných konfliktů. Autor dochází k závěru, že tento nedostatek by mohl být odstraněn úpravou jednotlivých prahů. Dále by bylo vhodné provést výzkum zabývající se vytvořením oddělených typologií pro rozsahem rozdílné

konflikty, (malé, střední a velké konflikty), tak aby byly vytvořeny prahově vyhovující indikátory pro každou z těchto kategorií.

Závěrem je třeba konstatovat, že i přes zjištěné nedostatky je Heidelberská typologie konfliktu velmi inovativní v analyzování různých aspektů konfliktu použitím 5 základních a 3 konsolidovaných indikátorů konfliktu. V případě, že by odhalené nedostatky byly odstraněny, tak by tato typologie mohla sloužit nejen v akademickém výzkumu intenzity konfliktů (tak, jak je tomu v případě Heidelberského institutu pro výzkum konfliktů), ale také například orgánům Evropské unie nebo OSN v rámci plánování humanitárních misí do oblastí, s probíhajícími násilnými/válečnými konflikty.

Abstrakt

Bakalářská práce předkládá příspěvek do odborné diskuse na téma Suezská krize 1956 a typologie konfliktu. Náplní práce je poskytnout náhled na to, jakým typem konfliktu dle Heidelberské typologie Suezská krize byla. Teoretická část práce se zabývá charakteristikou Suezské krize 1956, faktory, které k ní vedly a jsou pro ni specifické. Další část práce se zabývá typologií konfliktu Heidelberského institutu pro mezinárodní výzkum konfliktů, který se zabývá klasifikací ozbrojeného konfliktu dle jeho intenzity na kategorie: spor, nenásilná krize, násilná krize, limitovaná válka a válka. K určení správné intenzity a posléze kategorie konfliktu využívá kvantitativní i kvalitativní ukazatele jako jsou typy zbraní, které byly v konfliktu použity, počty příslušníků ozbrojených sil, počet obětí, způsobená destrukce a počty uprchlíků. V následující části práce je Heidelberská typologie konfliktu aplikována na případ Suezské krize 1956. Poslední část práce se zabývá kritikou a snahou o návrh vylepšení této typologie.

Abstract

This thesis contributes to the theme of the Suez Crisis 1956 and the typology of the conflict. The objective of this work is to estimate the type of the conflict, according to the Heidelberg approach. The theoretical part deals with describing the crisis and specific factors that led to it. The second part of the thesis elaborates on the Heidelberg approach to conflict research. This conflict-method research classifies armed conflicts, according to their intensity, into five categories. These are: dispute, non-violent crisis, violent crisis, limited war, and war. The Heidelberg approach makes use of quantitative and qualitative data to specify the type of the conflict, such as the numbers of victims and refugees, numbers of armed forces involved, types of weapons which were used, and the extent of destruction. In the following part, the research method is applied to the case of the Suez Crisis. Lastly, the final chapter criticises the Heidelberg approach and suggests ways of improving it.

Seznam pramenů a literatury

- Abu-Zeid, M. A., & El-Shibini, F. Z. (1997). Egypt's High Aswan Dam [Online]. *International Journal Of Water Resources Development*, 13(2), 209-218. <https://doi.org/10.1080/07900629749836>
- Britannica editors. (2020). Pan-Arabism [Online]. Retrieved April 19, 2023, from <https://www.britannica.com/topic/Pan-Arabism>
- Britannica. (2016). Fedayee [Online]. Retrieved April 19, 2023, from <http://www.britannica.com/topic/fedayee>
- Cass, F., Troen, S. I., & Shemesh, M. (Eds.). (2005). *The Suez-Sinai Crisis 1956: RETROSPECTIVE AND REAPPRAISAL*. Ben-Gurion University of the Negev: Sede Boqer.
- Coles, M. (2006). SUEZ, 1956: A Successful Naval Operation Compromised by Inept [Online]. *Naval War College Review*, 59(4), 104–106. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/26396772>
- Conflict Barometer 2020 [Online]. (2021) (Vol. 2021). Heidelberg, Německo: HIIK. Retrieved from <https://www.turningpoints.eu/facts/ewExternalFiles/Conflict%20Barometer%202020.pdf>
- Conflict Barometer. (2018). Conflict Barometer 2018: Disputes, Non-violent crises, Violent crises, Limited wars, Wars [Online] (Vol. 2018). Heidelberg, Německo: Campus Bergheim. Retrieved from <https://iugm.es/wp-content/uploads/2019/03/Conflict-Barometer-2018.pdf>
- Dougherty, J. E. (1956). *The Aswan Decision in Perspective* [Online] (Vol. 74). Oxford: Oxford University Press. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/2145939>
- Eck, K. (2005). A Beginner's Guide to Conflict Data: *Finding and Using the Right Dataset* [Online]. *Ucdp Papers*, 2005(1), 5-6. Retrieved from <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:104770/FULLTEXT01.pdf>
- Eden, A. (1960). *The Eden Memoirs: Full Circle*. Cambridge: the riverside press cambridge.
- El Mallakh, R., & McGuire, C. (1960). <https://www.jstor.org/stable/4323227> [Online]. *Middle East Journal*, 14(2), 125–140. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/4323227>

- Filipink, R. M. (2007). 'Force is the Last Method': Eisenhower, Dulles and American Intervention in the Suez Crisis [Online]. *Critique*, 35(2), 173-188. <https://doi.org/10.1080/03017600701446165>
- Gawrych, G. W. (1990). Key to the Sinai: The Battles for Abu Ageila in the 1956 & 1967 Arab-Israeli Wars. Fort Leavenworth, Kansas: Combat Studies Institute.
- Golani, M. (1998). Israel in Search of War: The Sinai Campaign 1955-1956. Brighton: Sussex Academic Press.
- Gorst, A., & Lucas, W. S. (1988). Suez 1956: Strategy and the diplomatic process [Online]. *Journal Of Strategic Studies*, 11(4), 398. <https://doi.org/10.1080/01402398808437352>
- Head, A. (1956). Casualties, Port Said [Online]. Retrieved from https://api.parliament.uk/historic-hansard/commons/1956/nov/21/casualties-port-said#S5CV0560P0_19561121_HOC_198
- HIIK. (2022). Heidelberg Institute for International Conflict Research: Methodology - HIIK [Online]. Retrieved January 18, 2023, from <https://hiik.de/hiik/methodology/?lang=en>
- Ileri, M. B. (2021). The 1994 Rwandan genocide: Practising the Heidelberg conflict methodology [Online]. *African Security Review*, 30(1), 3-23. <https://doi.org/10.1080/10246029.2020.1797843>
- International Monetary Fund: What is the IMF? [Online]. (2022). Retrieved April 19, 2023, from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-at-a-Glance>
- Jackson, R. (1980). Suez 1956: Operation Musketeer. Londýn: Ian Allan.
- Klug, A., & Smith, G. W. (1999). Suez and Sterling, 1956 [Online]. *Explorations In Economic History*, 36(3), 181-203. <https://doi.org/10.1006/exeh.1999.0720>
- Kramer, G. (1989). *The Jews in Modern Egypt, 1914-1952*. Seattle: University of Washington Press.
- Kunz, D. B. (1991). *The Economic Diplomacy of the Suez Crisis*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Laskier, M. M. (1995). Egyptian Jewry under the Nasser regime, 1956-70 [Online]. *Middle Eastern Studies*, 31(3), 573-619. <https://doi.org/10.1080/00263209508701070>
- Maitra, S. (2018). The Changing Nature of Conflict: The Need for a Conflict-Sensitive Approach [Online]. In *International Humanitarian Action* (pp. 57-78). Cham: Springer

- International Publishing. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-14454-2_4
- Masalha, N. (2007). The 1956–57 occupation of the Gaza strip: Israeli proposals to resettle the Palestinian refugees [Online]. *British Journal Of Middle Eastern Studies*, 23(1), 55-68. <https://doi.org/10.1080/13530199608705622>
 - Mehtidis, A. (2019). Suez 1956 - notes on plans, orders of battle and equipment [Online]. Retrieved from https://www.academia.edu/39505313/SUEZ_1956_NOTES_ON_PLANS_ORDERS_OF_BATTLE_AND_EQUIPMENT
 - Nutting, A. (1967). *No End of a Lesson: Story of Suez*. New York: Clarkson N. Potter.
 - Peretz, D. (1958). Middle East [Online]. *The American Jewish Year Book*, 59, 391-401. Retrieved from https://www.jstor.org/stable/pdf/23605226.pdf?refreqid=excelsior%3A5dd8682916bb-ed0863a040e8d75784b3&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1
 - Pierre, J. M. (2004). *THE 1956 SUEZ CRISIS AND THE UNITED NATIONS* (Master's Thesis). Fort Leavenworth, Kansas. Retrieved from <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA428998.pdf>
 - Richardson, L. (1992). Avoiding and Incurring Losses: Decision-Making in the Suez Crisis [Online]. *International Journal: Canada's Journal Of Global Policy Analysis*, 47(2), 370-401. <https://doi.org/10.1177/002070209204700207>
 - Robinson, S. (2003). Local struggle, National struggle: Palestinian responses to the Kafr massacre and its aftermath, 1956-66 [Online]. In *International Journal of Middle East Studies* (35 ed., pp. 394–395). Cambridge: : Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017.S0020743803000163>
 - Schiff, Z. (1974). *A history of the Israeli Army (1870-1974)*. San Francisco: Straight Arrow Books.
 - Shallcross, N. (2016). A Logistic Regression and Markov Chain Model for the Prediction of Nation-state Violent Conflicts and Transitions (Master's Thesis). Air Force Institute of Technology. Retrieved from <https://scholar.afit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1378&context=etd>
 - Skaggs, T. M. S. (2015). *The Czech-Egyptian arms deal of 1955 : a turning point in Middle Eastern Cold War history* (Master's Thesis). University of Louisville. Retrieved from <https://doi.org/10.18297/etd/2287>

- Smith, C. D. (2016). *Palestine and the Arab-Israeli Conflict: A History with Documents* (Ninth). Boston: Bedford/St. Martin's.
- Thomas, H. (1986). *Suez Affair* (3 rd). London: George Weidenfeld and Nicolson Limited.
- Trinn, C., & Wencker, T. (2018). Introducing the Heidelberg approach to conflict research [Online]. *European Political Science*, 17(1), 114-116. <https://doi.org/10.1057/s41304-016-0093-4>
- United Nations. (1950). Resolution 377 (A) [Online]. Retrieved March 26, 2023, from [https://www.un.org/en/sc/repertoire/otherdocs/GAres377A\(v\).pdf](https://www.un.org/en/sc/repertoire/otherdocs/GAres377A(v).pdf)
- UNRWA: Who we are [Online]. (2023). Retrieved April 19, 2023, from <https://www.unrwa.org/who-we-are>
- Varble, D. (2003). *Essential Histories: The Suez Crisis 1956*. Londýn: Osprey Publishing.
- Warner, G. (1991). The United States and the Suez crisis [Online]. *International Affairs*, 67(2), 303-317. <https://doi.org/10.2307/2620833>
- Wencker, T. (2016). *Intrastate Conflict and Social Space in a Critical Realist Perspective: A Quantitative Analysis of the Formation of Non-State Actors and of Profiles of Violence in Asia and Oceania (Dizertační)* [Online]. Heidelberg, Německo. Retrieved from <https://doi.org/10.11588/heidok.00024578>